БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН. • № 272 (17.852). • 27 ноябрь 1980 йил, пайшанба • Баҳоси 2 тийин.

ЗАФАРЛАРИМИЗ — ПАРТИЯ СЪЕЗДИГА!

ТАШАББУСГА КЕНГ ЙЎЛ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Андижон область партия комитетининг чорвачилик фермалари, комплекслари ва паррандачилик фабрикаларини жадал қуриш, реконструкция қилиш ва уларнинг қувватларини ўзлаштириш йўли билан гўшт етиштиришни кўпайтириш соҳасидаги ташкилотчилик иши тажрибаси тўғрисида қарор қабул қилди. Қарорда таъкидланганидек, область партия комитети партия XXV съезди, КПСС Марказий Комитети 1978 йил июль ва 1980 йил октябрь Пленумларининг қарорларини, КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг кўрсатмаларини бажара бориб, чорвачиликни жадал ривожлантириш ва хусусан гўшт етиштиришни кўпайтириш юзасидан кенг программа ишлаб чиқди ва бу программани амалга оширмоқда.

Областда 1985 йилда 1980 йилдагига нисбатан гўшт етиштириш 3 баравар кўпайтирилиб, 65 минг тоннага, сут 1,5 баравар оширилиб, 123 минг тоннага, тухум етиштириш 3,5 баравар кўпайтирилиб, 95 миллион донага етказилади. Бу мақсадга эришмоқ учун партия ташкилотларининг фаолияти ҳар бир фермада ишлаб чиқаришни интенсивлаш, чорвачилик объектларини қуриш ва уларни реконструкциялаш муддатларини қисқартириш, гўшт ва бошқа маҳсулотлар етиштириш қувватларини тезроқ ишга тушириш, тез етиладиган тармоқлар — паррандачилик ва чўчқачиликни ривожлантириш ҳисобига маҳсулот етиштиришни кўпайтириш имкониятларидан тўлароқ фойдаланиш манфаатларига бўйсундирилади.

Ҳозир область бўйича йилига 25 минг тонна гўшт етказиб берадиган 9 та паррандачилик фабрикаси, 12 минг тонна гўшт тайёрлайдиган ўрдакчилик комплекси, 54 минг бошга мўлжалланган чўчқачилик комплекси, ҳар бирида 10 минг бош қорамол ўстирилиб, сўқимга боқиладиган иккита комплекс ва бошқа қатор объектлар жадал суръатлар билан қурилмоқда, заводлар, фабрикалар, қурилиш-ремонт ташкилотлари, турли корхоналарнинг коллективлари чорвачилик объектлари қурилиши ва ишга туширилишини тезлатишда жуда катта ёрдам беряпти. Қурувчилар КПСС XXVI съезди шарафига мусобақани кучайтириб, съезд очиладиган кунгача 20 та паррандахонани муддатидан илгари фойдаланишга топшириш мажбуриятини олдилар.

Область партия комитети чорвачиликни ривожлантириш, маҳсулотлар етиштиришни кўпайтириш борасида белгиланган улкан тадбирларни изчиллик билан амалга оширишда ташкилотчилик, ғоявий-сиёсий ишларни тобора кучайтирмоқда, мажбуриятларнинг бажарилишини мунтазам назорат қилиб бормоқда, амалий ёрдамлар кўрсатмоқда. Чорва моллар озуқа базасини мустаҳкамлаш партия ташкилотлари, коммунистлар, комсомолларнинг диққат марказида бўлмоқда. Айни кезда чорва моллар зотини яхшилаш, маҳсулдорлигини оширишга алоҳида эътибор берилмоқда. Корхоналар ва ташкилотларнинг ёрдамчи хўжаликларида чорвачиликнинг барча тармоқларини тараққий эттириш, ихтисослаштириш ва концентрациялаш кучайтирилмоқда.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети чорвачиликни ривожлантириш, маҳсулотлар етиштиришни кўпайтириш, халқимизнинг бундай маҳсулотларга бўлган ва тобора ўсиб бораётган эҳтиёжини тўлароқ қондириш учун чора-тадбирларни кўрмоқда. Шу замирда ташаббускор районлар етишиб чиқди. Оҳангарон, Конимех, Фориш, Ленин, Шаҳрисабз, Самарқанд районларининг чорвадорлари ўн биринчи беш йиллик ва унинг дастлабки босқичи — 1981 йил учун юксак социалистик мажбуриятлар қабул қилган ва бу мажбуриятларни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети маъқуллаган эди. Энди андижонликлар область бўйича чорвачиликни шаҳдам ривожлантириш, қурилиш ишларини авж олдириш, маҳсулотлар, хусусан гўшт етиштиришни кўпайтириш ташаббуси билан чиқдиларки, бу ташаббус ҳам барча областлар, районлар, колхозлар, совхозларда, қурилиш ташкилотлари, завод-фабрикаларда, корхоналар, ташкилотлар ёрдамчи хўжаликларида атрофлича муҳокама қилиниб, конкрет тадбирлар белгиланиши лозим. Шуни ёдда тутиш керакки, чорвачилик комплекслари ва паррандачилик фабрикалари нечоғли тезкорлик билан қурилса, сифатга эътибор берилса, маҳсулотлар етиштиришни кўпайтиришга шунча тез имконият яратилади.

Чорвачилик тармоғи ташкилотчи, ўқимишли, шу соҳага ихлосманд кадрлар билан мустаҳкамланиши, уларга назарий билими, малакасини ошириб боришларига амалий ёрдамлар бериб борилиши зарур. Андижон область партия комитети коммунистлар ва комсомоллардан истеъдодли ташкилотчиларни, оммавий касбдаги йигит-қизлардан 500—600 нафарини ҳар йили комплексларга, паррандачилик фабрикалари ва фермаларга ишга юбориб туриш тадбирларини белгилаб, жуда тўғри иш қилди. Бу тадбир ҳамма жойда, хусусан қўриқ районлар ва совхозларда тўла қўллаб-қувватланиши лозим. Кадрларнинг ишбилармонлиги чорвачилик тармоғини шаҳдам тараққий эттиришнинг муҳим омилидир.

Чорвадорларимиз энг муҳим босқич — чорва қишловига кирдилар. Бу йил ҳар қачонгидан кўп ем-хашак жамғарилди, бинолар вақтида ремонт қилинди, чорвадорлар ва уларнинг оила аъзоларига ғамхўрлик кучайтирилди. Эндиги муҳим вазифа қишловни соз, бехатар, ташкилий жиҳатдан уюшқоқлик билан ўтказиш, барча чорва молларининг юқори семизликда бўлишини таъминлаш, маҳсулотларни кўпайтириш, энг муҳими, бирор бош чорва молининг чиқимга чиқишига йўл қўймасликдан иборат. Ўтган йилларда тўпланган бой тажрибалар кенг кўламда оммалаштирилиши даркор.

Партия ташкилотлари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Андижон область партия комитетининг ташкилотчилик иши тажрибаси тўғрисидаги қарорини ҳар томонлама чуқур муҳокама қилишлари, чорвачилик соҳасида эришилган ютуқларни мустаҳкамлаш, йўл қўйилган камчиликларни бартараф этишга қаратилган оператив тадбирлар белгилашлари, чорвадорлар мусобақасини бутун чоралар билан кучайтиришлари, кенг меҳнаткашлар оммасини КПСС XXVI съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XX съездини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олишга сафарбар этишлари керак.

ЎЗБЕКИСТОН САНОАТИНИНГ РАПОРТИ

Ўзбекистон ССР Марказий статистика бошқармасининг хабар беришича, республика саноат корхоналарининг коллективлари КПСС XXVI съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XX съезди шарафига социалистик мусобақани авж олдириб, маҳсулот реализация қилиш ва буюмларнинг энг муҳим турларини ишлаб чиқариш юзасидан 1980 йил январь—ноябрь ойлари планини муддатидан илгари, 25 ноябрь куни бажардилар.

Нефть ва кўмир қазиб олиш, электр энергияси ҳосил қилиш, трактор сеялкалари, пайпоқ, сутга айлантириб ҳисоблаганда қаймоғи олинмаган сут маҳсулотлари ишлаб чиқариш юзасидан январь—ноябрь ойлари плани ошириб бажарилиши кутилмоқда.

(ЎзТАГ).

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

Республика Тайёрлаш министрлиги саноат корхоналарининг коллективлари КПСС XXVI ва Ўзбекистон Компартиясининг XX съездини муносиб кутиб олиш учун мусобақалашиб, маҳсулот реализация қилиш ўн бир ойлик планини муддатидан илгари — 25 ноябрда бажардилар.

Ой охиригача ўн бир ойлик планга қўшимча равишда жами 15 миллион сўмлик бир неча тонна ёрма, омихта ем ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқарилади.

(ЎзТАГ).

РАЙОН ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯЛАРИ

Республикада район ҳисобот-сайлов партия конференциялари ўтмоқда. Уларнинг қатнашчилари КПСС XXV съезди ҳамда КПСС Марказий Комитетининг шундан кейинги Пленумларининг тарихий қарорларини, ўртоқ Л. И. Брежневнинг кўрсатмалари ва тавсияларини амалга ошириш борасида партия ташкилотлари бажарган катта ишларга якун ясамоқдалар.

Делегатлар КПСС ҳамда Совет ҳукуматининг ички ва ташқи сиёсатини якдиллик билан маъқулламоқдалар. Халқ фаровонлиги тўғрисида тинимсиз ғамхўрлик қилаётгани учун партия Марказий Комитетига астойдил миннатдорчилик изҳор этмоқдалар.

Делегатлар КПСС Марказий Комитети 1980 йил октябрь Пленуми қарорлари ва ўртоқ Л. И. Брежневнинг унда сўзлаган нутқи асосида район партия ташкилотларининг вазифаларини муҳокама қилиб, ҳали ҳал этилмаган масалаларга, фойдаланилмай қолган резервларга зўр эътибор бермоқдалар. Партия ташкилотлари КПСС XXVI съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XX съездини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани янада ривожлантиришга қаратилган конкрет тадбирларни белгиламоқдалар.

Тошкентда дастлабки конференциялар бўлиб ўтди. Октябрь район конференциясида Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев, Ҳамза район конференциясида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари А. А. Хўжаев, Фрунзе район конференциясида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари Г. М. Орлов нутқ сўзладилар. (ЎзТАГ).

ЎЗБЕК СОВЕТ ЭНЦИКЛОПЕДИЯСИНИ ТАЙЁРЛАШ ВА НАШР ЭТИШДА ҚАТНАШГАН КИШИЛАРГА!

Азиз ўртоқлар!

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети республиканинг ижтимоий-сиёсий, илмий ва маънавий ҳаётидаги муҳим воқеа — Ўзбек Совет Энциклопедиясининг биринчи нашри чиқарилганлиги билан сизларни қизғин ва самимий табриклайди.

Энциклопедияни яратишга доир ишлар шонли бир пайтда — партия билан халқнинг ҳаётидаги ғоят катта воқеа — КПСС XXVI съездига тайёргарлик кўрилаётган даврда ниҳоясига етказилди. Республика коммунистларнинг улуғ анжуманини муносиб кутиб олиш учун курашиб, ўнинчи беш йиллик планлари ҳамда социалистик мажбуриятларини бажаришда улкан муваффақиятларга, қишлоқ хўжалигининг барча тармоқларини ривожлантиришда, айниқса, пахта етиштиришда буюк ғалабаларга эришди, бунинг учун Ўзбекистон ССР Ватаннинг юксак мукофоти — Ленин орденига сазовор бўлди.

Олимлар, адабиёт ва санъат арбоблари, нашриёт ходимларининг, полиграфиячиларнинг ижодий куч-ғайратлари билан яратилган 14 томлик Ўзбек Совет Энциклопедияси ҳозирги замон илмий билимларининг мунтазам қомуси бўлиб, жамоатчилик уни муносиб равишда эътироф этди.

Ўзбек Совет Энциклопедиясида кўп миллатли Ватанимизнинг буюк социал-иқтисодий зафарлари кенг ифода этилган, Совет Ўзбекистони ривожланган социалистик жамият барпо этиш соҳасида СССР халқларининг қардошлик оиласида эришган муваффақиятлари ёрқин кўрсатилган.

Энциклопедия материалларида ҳозирги дунё манзараси тасвирланган, социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг қудрати ўсаётганлиги, жаҳон коммунистик ва ишчилар ҳаракати, халқларнинг империализмга қарши, тинчлик ва социал тараққиёт учун миллий озодлик кураши ривожланаётганлиги кўрсатилган.

Энциклопедия барҳаёт марксизм-ленинизм ғояларини, партиянинг ленинча миллий сиёсати тантанасини пропаганда қилишни кучайтиришда, иқтисодий ва маданий қурилиш вазифаларини ҳал этишда, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда муҳим роль ўйнайди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети фан ва маданият арбобларига, полиграфиячиларга, Ўзбек Совет Энциклопедиясини тайёрлаш ва нашр этишда қатнашган барча кишиларга сиҳат-саломатлик, революцион назарияни, Коммунистик партия сиёсатини, замонавий билимларни пропаганда қилишдек олижаноб ишда, совет кишиларининг ҳаётини сермазмун қилувчи маънавий бойликларни вужудга келтиришда янги ижодий муваффақиятлар тилайди.

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ.

ИЛМИЙ БИЛИМЛАР МАЖМУАСИ

25 ноябрь куни Тошкентда ўтказилган тантанали йиғилиш республиканинг илмий ва маданий ҳаётидаги муҳим воқеа — Ўзбек Совет Энциклопедияси биринчи нашрини чиқариш тугалланганлигига бағишланди. Бу йиғилишда олимлар, нашриёт ва босмахоналарнинг ходимлари, қардош республикалардан келган меҳмонлар, жамоатчилик вакиллари қатнашдилар.

Республика халқ хўжалигининг барча тармоқларида ишловчи олимлар, мутахассислар, адабиёт ва санъат арбоблари, полиграфиячиларнинг катта коллективи кўп йил мобайнида тайёрлаган катта иш ниҳоясига етказилди. Ўзбек Совет Энциклопедиясининг ҳар бир томи эллик минг нусхада нашр этилди. Ўн тўрт томликда қирқ мингдан кўпроқ мақола бор. Бу асарларда Совет Ўзбекистони ҳаётининг ҳамма соҳаларида рўй берган социалистик ўзгаришлар ҳақида, ўзбек халқининг Советлар мамлакати қардош халқлари оиласида экономика ва маданият соҳасида эришган буюк муваффақиятлари тўғрисида гапирилади, республика тарихининг энг ёрқин босқичлари марксча-ленинча позицияларда ёритилади. Энциклопедияда СССР ва бошқа социалистик мамлакатларнинг жаҳоншумул тарихий муваффақиятлари, КПССнинг раҳбарлик роли акс эттирилади. Энциклопедия томлари кўплаб расмлар билан безатилган.

Тантанали йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари О. У. Салимов Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Ўзбек Совет Энциклопедиясини тайёрлаш ва нашр этишда қатнашган кишиларга йўллаган табрикномасини ўқиб берди.

Ўзбек Совет Энциклопедиясининг бош редактори. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги К. А. Зуфаров энциклопедия нашрининг тугалланганлиги тўғрисида доклад қилди.

Тантанали йиғилиш қатнашчилари Ўзбек Совет Энциклопедияси бош редакцияси коллективининг республикада энциклопедик адабиётни нашр этишда бундан буён ҳам ижодий муваффақиятларга эришувларини тиладилар.

26 ноябрь куни Ўзбекистон пойтахтида Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон энциклопедиялари бош редакциялари ходимларининг регионал кенгаши очилди. Кенгаш қатнашчилари иттифоқдош республикаларда энциклопедик адабиёт нашр этиш соҳасидаги иш тажрибасини умумлаштирадилар, келгуси беш йилликдаги вазифаларни муҳокама қиладилар.

(ЎзТАГ).

ЗИЁ

Ёзувчи Ҳамид Ғулом «Мангулик» романи учун СССР Давлат мукофоти лауреати, деган юксак унвонга сазовор бўлди. Биз унга ижодий муваффақиятлар тилаб, янги шеърини эълон қилаётирмиз.

Ҳамид ҒУЛОМ,
СССР Давлат мукофоти лауреати.

Она сути билан гўдак жонига
Ҳаётга муҳаббат бўлганидай жо,
Инсоннинг қалбига ва виждонига
Покликни сингдирдинг, Ленин жонажон!

Изланиш, интилиш — одам хислати,
Фақат тополмаган сенгача йўлин.
Сен билан озодлик гулин ислади,
Нурли орзуларга тўлдирди кўнглин.

У фақат тингларди иқбол нақлини
То сен тузгунингча одил партия.
Заҳматкаш башарнинг қалбу ақлини,
Таълимотинг билан қилдинг тарбия.

Ленин— эзгу меҳри денгиз устозим,
Донолар ичида тенгсиз устозим,
Тасаввур этолмас халқлар, замонлар
Ўз истиқболини сенсиз, устозим!

Нураган деворлар, жин кўчаларни
Эслайман — юртимнинг ўтмиши аччиқ.
Кўринг чўнг майдонлар, кенг кўчаларни,
Тошкентим қопқаси жаҳонга очиқ.

Унинг кўкрагида, метин гумбазда
Шарққа йўл кўрсатиб Ленин туради.
Ҳар он, ҳар дақиқа, ҳар бир нафасда
Гупиллаб уради уйғоқ юраги.

Нуроний юзидан ўқийман маъно,
Синчков кўзларига боқаман мамнун.
Ленин бор бўлгани сабабли дунё
Ёришиб, йўқликка чекинади тун.

Доҳим, сен бўлганинг сабабли юртим
Бахт Ватани бўлиб довруғ таратди,
Элим камолини амалда кўрдим,
Бир элки, саҳрода жаннат яратди.

Такрор айтаман мен, тенгсиз устозим,
Одамзодга меҳри денгиз устозим,
Тасаввур этолмас халқлар, замонлар
Ўз истиқболини сенсиз, устозим!

Ленин энг ардоқли, энг эъзозли ном
Эрк, тенглик, қардошлик, иқболга эгиз.
Ленин ва партия! Башарни мудом
Қулликдан озодлик томон элтдингиз.

Ленин — улуғ боғбон,
Бахт уруғини
Унинг башорати ила экамиз.
Ленин таълимоти, чўнг йўриғини
Байроқдай кўтарар юксак Цекамиз.

Ленин — доно падар, унинг фарзанди
Юз миллат, халқу эл, аймоғу улус.
Буларга раҳнамо, булар дилбанди
Инқилоб сарбони буюк оға рус:

Зулмнинг қоронғи кечаларидан
Саодат тонгига олиб чиққан халқ! -
Ўтаман Тошкентим кўчаларидан:
Иш, ижод тинимсиз қайнар, урар барқ.

Ҳар бино — санъатнинг бир нишонаси,
Ёрқин нақш, рангларнинг ол, ферузлиги.
Ана, азамат қаср — давр кошонаси,
Номи ҳам рамзийдир: Халқлар дўстлиги!

Болалик чоғимда ёлғиз бир конка
Кўриниб қоларди ағир от тортиб.
У кунлар чекинди мисли кўланка,
Чекингандай зулмат ва эски тартиб.

Метро бекатлари — мармар қасрлар.
Миллион одамлар-ла эрта-кеч гавжум.
Ташаккур, партиям, янги асрлар
Октябрдан чеҳра очгани учун.

Ленин нур тўлдирди онгга, юракка,
Шарқимиз уфқида порлади қуёш.
Ишонч-ла боқамиз биз келажакка
Ленин кўзи билан, азиз замондош!

Ленин ва партия бошлаб мардона
Улғайди одамзод, яшарди дунё.
Фахру ғуруримиз гўзал замона,
Ҳаётдай мангудир бу сўнмас зиё!

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми 14 томлик Ўзбек Совет Энциклопедияси биринчи нашрини босмадан чиқаришдаги катта хизматлари учун қуйидагиларга **Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими** фахрий унвони берди:

Аминов Муроджон Неъматович — Ўзбек Совет Энциклопедияси бош редакцияси фалсафа ва ҳуқуқ илмий редакциясининг мудири;

Ботирхонов Акмал Акрамович — Тошкент «Матбуот» полиграфия ишлаб чиқариш бирлашмаси бош корхонасининг печатниги;

Ғоюбов Марат Абдуқаҳҳорович — Ўзбекистон ССР Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитети раисининг ўринбосари;

Ғуломов Кашиф Ғуломович — Тошкент бибколлекторининг директори;

Мирбобоев Миркомил Аъзамович— Ўзбек Совет Энциклопедияси бош редакциясининг масъул секретари;

Райзман Григорий Петрович — СССР Министрлар Совети ҳузуридаги геодезия ва картография бош бошқармаси фабрикасининг директори;

Солихова Масуда Убайдуллаевна — Тошкент «Матбуот» полиграфия ишлаб чиқариш бирлашмаси бош корхонасининг ҳарф терувчиси;

Темуров Шукурсалим — Ўзбек Совет Энциклопедияси бош редакцияси қишлоқ хўжалик, пахтачилик ва қоракўлчилик илмий редакциясининг мудири;

Турмуҳаммедов Нурмуҳаммад — Ўзбек Совет Энциклопедияси бош редакцияси маданият ва санъат илмий редакциясининг мудири;

Умаров Тоҳир — Ўзбек Совет Энциклопедияси бош редакцияси илмий-контроль редакциясининг мудири;

Шораҳмедов Даврон Аҳмедович —Ўзбек Совет Энциклопедияси бош редакцияси бош редакторининг ўринбосари;

Худойқулов Қўчқор Облоқулович — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриёти босмахонасининг печатниги.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми 14 томлик Ўзбек Совет Энциклопедияси биринчи нашрини босмадан чиқариш соҳасидаги катта самарали ишлари учун Ўзбек Совет Энциклопедиясини нашр этишда қатнашган ходимларнинг бир группасини Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармони

М. ГОРЬКИЙ НОМЛИ ФАРҒОНА ОБЛАСТЬ РУС ДРАМА ТЕАТРИНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Театр санъатини ривожлантириш, республика меҳнаткашларини коммунистик руҳда тарбиялаш соҳасидаги хизматлари учун ва ташкил этилган кунига 50 йил тўлиши муносабати билан М. Горький номли Фарғона область рус драма театри Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси И. УСМОНХЎЖАЕВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Г. ҲАЙДАРОВА.

Тошкент шаҳри. 1980 йил 26 ноябрь.

Л. И. БРЕЖНЕВ АМЕРИКА СЕНАТОРИ Ч. ПЕРСИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев 26 ноябрь куни Кремлда АҚШнинг таниқли сиёсий арбоби, республикачи сенатор Чарльз Персини қабул қилди.

Суҳбатда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико қатнашди.

Суҳбат вақтида Л. И. Брежнев Совет-Америка муносабатларида жиддий кескинлик рўй берганлигига эътиборни жалб этди. Бундай кескинлик халқаро майдондаги умумий вазиятга салбий таъсир кўрсатди. Бундай шароитда жаҳондаги можароларнинг аввалги манбаларига бошқалари келиб қўшилди, қуролланиш пойгасининг янги даври бошланди. Биз бу даврани бошлаб берганимиз йўқ. Жаҳонда уруш хавфи кучайди.

Суратда: учрашув пайти.

ТАСС — ЎзТАГ телефотоси.

Л. И. Брежнев томонлар истаган тақдирда аҳволни яхшилаш мумкин эканлигига ишонч билдирди. Бунинг учун сиёсий ирода билан иш кўриш, салмоқли, реалистик йўл тутиш зарур.

Биз, деди Л. И. Брежнев, Қўшма Штатлар билан муносабатларнинг мушкуллашувини истамаган эдик ва истамаймиз ҳам. Илгари биргаликда куч-ғайрат сарфлаб эришилган ижобий нарсаларнинг чиппакка чиқариб ташланишини сира ҳам хоҳламаймиз. Совет Иттифоқи Қўшма Штатлар билан муносабатларни узоқ муддатли асосда мустаҳкамлаш ва ривожлантириш тарафдоридир.

Л. И. Брежнев СССРга нисбатан ҳарбий устунликка эришиш йўлидаги уринишлар ҳеч қандай истиқболга эга эмаслигини таъкидлади. Совет Иттифоқи шундай асосда гаплашиш мумкин бўлган мамлакат эмас. Тенглик ва бир хил даражадаги хавфсизлик принципига риоя қилиш — Совет-Америка муносабатларини ривожлантиришнинг бирдан-бир мустаҳкам йўлидир.

Шу муносабат билан Л. И. Брежнев томонларнинг стратегик қуролларни ўзаро мақбул асосда чеклаш соҳасидаги хатти-ҳаракатларида турғунлик пайдо бўлишига йўл қўймаслик муҳим эканлигини уқтириб ўтди. Бу ишнинг муваффақияти —бутун халқаро хавфсизликнинг ўзагидир.

Халқаро майдонда муҳим ва актуал бўлган бошқа проблемалар ҳам оз эмас. Бу проблемаларни ҳал этиш учун Совет Иттифоқи билан Қўшма Штатлар умумий тил топишлари керак. Совет Иттифоқи, деди Л. И. Брежнев, бир-бирининг қонуний манфаатларини ўзаро ҳисобга олган ҳолда Қўшма Штатлар билан конструктив иш юритишга тайёрдир. Биз тенг шериклар сифатида тамомила ҳамкорлик қилишимиз мумкин, лекин Америка томони ҳам шунга тайёр туриши шарт.

Сенатор Перси халқаро вазиятга ва Совет-Америка муносабатларининг аҳволига ўз фикрини баён қилди. У тегишли қарорларга келиш йўлини топиш мақсадида ҳар икки мамлакатни қизиқтираётган кўп масалаларни муҳокама қилиш манфаатларини кўзлаб бу муносабатларни яхшилаш кераклигини айтди. Шу муносабат билан у стратегик қуролларни ўзаро мақбул асосда чеклаш жараёнини давом эттириш муҳимлигини, инсоният учун ҳалокатли бўлган ядро урушининг пайдо бўлишига йўл қўймаслик мақсадида ҳар икки томон чора-тадбир кўришлари муҳим эканлигини алоҳида уқтириб ўтди.

(ТАСС).

ПАРТИЯ ТУРМУШИ: ҲИСОБОТ ВА САЙЛОВЛАР

ҚУРИЛИШГА ПАРТИЯВИЙ РАҲБАРЛИК

АНГРЕН ШАҲАР ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИДАН

Конференция арафасида Ангрен шаҳрига СССР кўмир саноати министри Б. Братченко ва тармоқ касаба союзлари Марказий Комитети секретари И. Брудников номидан телеграмма келди. Унда Ангрен кўмир разрези Бутуниттифоқ социалистик мусобақасининг учинчи квартал якунларига кўра биринчи ўринни, 9-шахта эса мамлакат кончилари меҳнат беллашувида учинчи ўринни эгаллагани айтилган эди. Худди шу куни Ўзбекистон ССР қурилиш министри С. Омеров ва тармоқ касаба союзлари республика комитетининг раиси О. Умаров юборган телеграммада эса «Узбекшахтострой» тресги ва шаҳарсозлик бошқармаси республика қурувчилари мусобақасида ғолиб чиққанлиги хабар қилинган эди. Шаҳардаги 12 корхона, ташкилот ва муассаса конференция арафасида ўнинчи беш йиллик план ва топшириқлари бажарилгани ҳақида рапорт беришди.

Ҳа, Ангрен коммунистлари ўз конференцияларини КПСС Марказий Комитети 1980 йил октябрь Пленуми қарорларидан руҳланган, КПСС XXVI съезди ва Ўзбекистон Компартияси XX съездини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани қизғин авж олдирган ҳолда каршиладилар.

Шаҳар партия комитетининг биринчи секретари М. Орифжоновнинг ҳисобот докладида ва музокарада сўзга чиққан делегатларнинг нутқларида капитал қурилишни ривожлантириш, унга партия раҳбарлигини кучайтиришга, қурилишда иш олиб бораётган партия ташкилотлари сиёсий-ташкилотчилик фаолиятини янада активлаштириш билан боғлиқ масалаларга эътибор берилди.

Бугунги Ангренни катта қурилиш майдонига қиёслаш жоиз. Ҳар йили кўплаб уй-жойлар, маданий-маиший, маъмурий бинолар барпо этилмоқда. Янги саноат корхоналари қурилаяпти, мавжудлари техник жиҳатдан қайта реконструкцияланяпти. Кейинги йилларда иншоотларнинг сифатли, пишиқ-пухта бўлишига эътибор кучайтирилмоқда. Меҳнаткашларга қулай, барча коммунал-маиший шароитларга эга бўлган уй-жойлар қуриб бериш биринчи галдаги вазифа бўлиб қолди. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев КПСС Марказий Комитетининг 1980 йил октябрь Пленумида бу ҳақда шундай деган эди: «Уй-жой қурилиши социал-иқтисодий аҳамиятга молик катта масаладир. Уй-жой қурилишининг ҳозирги кўламларини ўн биринчи беш йилликнинг кейинги ҳамма йилларида сақлаб қолиш, айни вақтда уй-жой қурилишининг сифатини яхшилаш зарур деб топилди».

Конференцияда шаҳар партия комитети, бошланғич партия ташкилотларининг уй-жой қурилиши, экономика самарадорлигини янада ошириш соҳасидаги фаолиятини янада активлаштириш, фан ва техника тараққиётини жадаллаштириш билан боғлиқ масалалар хусусида жиддий, принципиал фикр алмашувлар бўлди.

Бир қатор корхоналар реконструкция қилинмоқда. Бу экономикани юксалтиришда, маҳсулот ишлаб чиқариш, халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида юксак сифат ва самарадорликка эришишда муҳимдир. КПСС XXV съездида Ангрен кўмир кони базасида Янги Ангрен ГРЭСи қуриш вазифаси илгари сурилган эди. Беш йиллик бошидан бери бу хайрли ишни амалга ошириш учун лойиҳачилар, олимлар, қурувчилар жуда катта меҳнат қилишди. ГРЭС энг замонавий асбоб-ускуналарга эга бўлган кудратли иншоот бўлиши учун кўп иш бажарилди. Бу қурилишни амалга оширадиган бинокорлар коллективи, партия ташкилоти юзага келди. Янги Ангрен ГРЭСи қурилиши бошқармаси партия ташкилоти шаҳардаги энг уюшган партия ташкилотларидан бири бўлиб қолди. Бошқарма коммунистлари ўтган ҳисобот даврида улкан қурилишда асосий ишларни бошлаш учун тайёргарлик кўриш, қурувчилар ва монтажчиларнинг яшашлари, меҳнат қилишлари учун шарт-шароитлар яратилишига ғамхўрлик ва етакчилик қилдилар. Қурувчилар шаҳарчаси пайдо бўлди. Уй-жойлар, мактаб, болалар боғчаси қурилди. Эндиликда янги электр станция қурилиши билан унга яқин қурувчилар, монтажчилар ташкилотлари, бинокорлик саноати корхоналари шуғулланмоқдалар. Бироқ, Янги Ангрен ГРЭСи қурилиши бошқармаси ўн ойлик планини адо этган бўлса-да, ёрдамчи пудратчи ташкилотлар ўз ваъдаларига яраша ишлашмади.

Зарбдор объектдаги энг муҳим муаммолар нималардан иборат? Бу ҳақда Янги Ангрен ГРЭСи қурилиши бошқармаси бошлиғи И. Шигильчева конференцияда шундай деди:

— Беш йиллик бошидан буён қурилишда 21,4 миллион сўмлик маблағ ўзлаштирилди. Ўн биринчи беш йилликнинг дастлабки йилида 12 миллион сўмлик, 1982 йилда 22 миллион сўмлик, 1983 йилда 26 миллион сўмлик иш бажарилади. Бундай катта ҳажмдаги топшириқни амалга ошириш учун ҳозирдан замин тайёрлаш керак. Бунинг учун биринчи навбатда темир йўл қурилиши, Ақча станциясини реконструкциялаш, насослар, подстанциялар барпо этиш тугалланиши шарт. Ҳозир бу ишлар суст бажарилмоқда.

Партия ташкилотлари раҳбарлигида ишлаб чиқаришга прогрессив иш методлари кенг татбиқ этилмоқда. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Николай Злобиннинг бригада пудрати методи қурилиш ишлари суръати ва сифатини оширишда, таннархни камайтириш ва муддатларни қисқартиришда, қолаверса, қурувчиларнинг моддий ва маънавий манфаатдорлигини ўстиришда катта аҳамиятга эга. «Узбекшахтострой» қурилиш трести бригадаларининг 90 процентга яқини ана шу усулда ишлашмоқда. Орёлликларнинг уй-жойларни икки йиллик план асосида узлуксиз қуриш методини ҳам қурувчилар муваффақиятли жорий этишаётир.

— Шунга қарамаслан, айрим объектлар қурилиши бизни қониқтирмаяпти, — деди докладчи. — Капитал маблағларни ўзлаштириш, қурилиш-монтаж ишларини бажариш бўйича ўн ойлик план ошириб адо этилган бўлса-да, ҳисобот давридан бери ҳисоблаганда 1522 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилмади. «Узбекшахтострой» трестининг етакчи бўлинмалари саноат объектлари қурилишида суст суръатларда ишлашмоқда. «Резинатехника» заводининг янги қувватлари қурилишида 1 миллион 97 минг сўмлик, Ангрен разрезини реконструкциялашда 97 минг сўмлик иш бажарилмади. 95- ва 346-кўчма механизациялашган колонналарнинг партия ташкилотлари бинокорлар ўртасида партиявий-ташкилий ва сиёсий ишларни етарли даражада амалга оширмаётгани оқибатида шаҳарнинг янги водопроводи, «Коммунтеплоэнерго» нинг диспетчерлик пункти, геологлар посёлкасида 400 ўринли маданият уйи қурилиши графиклари барбод бўлмоқда.

Таассуфки, айрим буюртмачи корхоналарнинг партия ташкилотлари объектларни лойиҳалаштириш, маблағ ажратиш, лойиҳа-смета ҳужжатларини вақтида тайёрлашга панжа орасидан қарашмоқда. Бу қурилишларга материаллар, конструкциялар, машина ҳамда механизмлар ажратишни кечиктиряпти. Ёрдамчи ва бош пудратчи ташкилотлар ўртасидаги ҳамкорликка путур етказяпти. Худди шундай сабабларга кўра бир қатор корхоналарни реконструкциялаш чўзилмоқда. Янги цех ва йирик панелли уйсозлик заводини реконструкциялаш масаласи бир неча марта Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги ва «Узбекгазпром» бирлашмаси вакиллари иштирокида муҳокама қилинди. Улар объектларни жиҳозлар, металл конструкциялар билан таъминлашга сўз беришди. Аммо ваъдалар ҳануз бажарилгани йўқ.

Айрим партия ташкилотлари ишлаб чиқариш технологияси ва меҳнат интизоми қоидаларининг бузилиши, иш вақтидан унумли фойдаланмаслик ҳолларига тоқат қилиб келмоқдалар. Шаҳарсозлик бошқармаси, разрез қурилиши, 9-кўчма механизациялашган колонна каби ташкилотларда кичик механизация воситалари кам қўлланиляпти. «Средазуголь» ишлаб чиқариш бирлашмасининг шахта қуриш-монтажлаш бошқармасида эса бригада пудрати бўйича ишлашга эътибор берилмаётир. Бошқармада мавжуд 10 та бригаданинг 2 таси, 15-кўчма механизациялашган колоннада 15 та бригаданинг 3 тасигина злобинчасига ишлаяпти, холос.

— Бинокорлар объектда яхши ишлашмаяпти, — деди «Резинатехника» заводи директори И. Искандаров конференция минбаридан туриб. — Тўққиз ойлик бош пудрат ишлари планини 87 процентга бажаришди. «Промтехмонтаж», «Узэлектромонтаж», «Сантехмонтаж» трестлари қурилишга кам ишчи кучлари ажратишмоқда. «Узбекшахтострой» тресги бўлинмалари завод профилакторийси биносини уч йилдан бери битказолмаяпти. Автогараж қурилиши деярли битган. Аммо, икки йилдирки, уни фойдаланишга топшириш кечиктирилмоқда. Корхона реконструкцияси билан боғлиқ бошқа муаммолар ҳам бор. Ремонт-механика заводимиз қурилишига 629 та металл кесувчи станоклар зарур. Министрлик ҳар йили 60—70 тадан дастгоҳ ажратяпти. Агарда таъминотда аҳвол ўзгармаса, корхонамиз камида 9—10 йилдан кейин ишга тушиши мумкин. Партия ва ҳукуматимиз битказилмаган объектлар сонини камайтириш, ишлаб чиқаришга молик иншоотларни тезроқ ишга тушириш ҳақида мунтазам ғамхўрлик кўрсатаётган ҳозирги пайтда буни қандай баҳолаш мумкин?

Конференцияда сўзга чиққан бошқа нотиқлар ҳам ўз коллективлари қўлга киритган ютуқлар, тажрибаларни мамнуният билан таъкидлаб, янада яхши ишлашга нималар ҳалал бераётганини рўй-рост очиб ташладилар.

— Кўпинча корхонамизда тайёрланаётган бинокорлик материаллари сифатсизлиги ҳақида гап эшитганимда, жуда уялиб кетаман, — деди керамика комбинати ишчиси Р. Бутаева. — Тўғри, корхонамиз коммунистлари маҳсулот сифатини ошириш бўйича доим изланишяпти. Ғишт ишлаб чиқариладиган цехлар реконструкция қилинаётир. Шу мақсадда 1 миллион сўмга яқин маблағ ўзлаштирилди. Бироқ маҳсулот сифати ҳануз бизни қониқтирмаяпти. Заводимиз кўмир конини кенгайтириш, ривожлантиришга ҳалал беряпти. Шуларни ҳисобга олиб, янги корхона қуриш масаласи ҳал этилмоқда. Янги корхонада кошинланган ғишт ишлаб чиқариладиган корпус ҳам қуриш керак.

Ўртоқ Л. И. Брежнев партия Марказий Комитетининг октябрь Пленумида: «Ёқилғи-энергетика комплексини, қишлоқ хўжалигини, машинасозлик ва транспортни ривожлантириш учун кўп маблағ ажратиб берилади. Ресурсларни капитал қурилишга тўплаш юзасидан тадбирлар белгиланди» деган эди. Конференцияда сўзга чиққан коммунистларнинг кўпчилиги ёқилғи-энергетика ресурсларини янада кўпайтириш проблемаларига тўхталдилар. Жумладан, Ангрен разрези партия комитетининг секретари Ю. Климович шундай деди:

— Октябрь Пленуми қарорларига жавобан корхонамиз коммунистлари очиқ усулда кўмир қазиб чиқаришни янада кўпайтириш учун бир қатор тадбирлар ишлаб чиқишди. Лекин корхонамизни ўн биринчи беш йилликда кенгайтириш билан боғлиқ айрим масалалар ҳал этилмай турибди. 1982—1983 йиллар ичида разрезни реконструкциялаш учун камида 700 минг сўм ҳажмида лойиҳа-қидирув ишлари бажарилиши керак. Бироқ, ҳозирча 268 минг сўм ажратилди. Бу реконструкциялаш чўзилиб кетишига олиб келади.

Шаҳар партия комитети қурилишга раҳбарликни янада яхшилаш учун партиявий-ташкилий ишларнинг янги усуллари ва услубларидан кўпроқ фойдаланиши керак. Ишга тушириладиган объектларда партиявий раҳбарликни кучайтириш мақсадида партия группалари тузиш, социалистик мусобақада коммунистларнинг авангардлигини таъминлаш, уларнинг ташаббускорликларини ўстириш чораларини кўриш лозим. Бошланғич партия ташкилотлари қабул қилаётган қарорларнинг бажарилиши доимо назорат остида бўлиши зарур.

Конференция партия ва ҳукуматимиз қарорларини дадиллик билан ҳаётга татбиқ этиш КПСС XXVI съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XX съездини халқ хўжалигининг барча тармоқларида юксак кўрсаткичларга эришиш билан кутиб олиш учун амалга ошириладиган тадбирларни белгилаш, танқид ва ўз-ўзини танқид руҳида ўтди.

* * *

Шаҳар партия комитетининг ташкилий пленуми бўлиб ўтди. М. Орифжонов шаҳар партия комитетининг биринчи секретари қилиб сайланди.

А. НИЕЗОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

МАКТАБ ЎҚУВЧИЛАРИНИ СПОРТДА ЧИНИҚТИРАЙЛИК

Тошкентда халқ маорифи органлари, физкультура, комсомол ташкилотлари ходимлари республика активининг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилиш қатнашчилари умумий таълим мактаблари ўқувчилари ўртасида физкультура ва спортни янада ривожлантириш ва мактаб ўқувчиларининг XVI Бутуниттифоқ спартакиадасига Ўзбекистон терма командаларини тайёрлаш тадбирларини муҳокама қилдилар.

Ўзбекистон ССР маориф министри С. Шермуҳамедов, республика спорт комитетининг раиси М. Иброҳимов, Ўзбекистон Касаба союзлари республика Советининг секретари О. К. Адаманов, Ўзбекистон Ленин комсомоли Марказий Комитетининг биринчи секретари Э. Ғ. Ғафуржонов доклад қилдилар.

Йиғилишда қайд этиб ўтилдики, кейинги йилларда Ўзбекистонда мактаблар ҳамда педагогика олий ўқув юртларининг спорт базаси анча мустаҳкамланди. Ёш спорт ишқибозларининг сафлари кенгайди, улар орасидан ҳозирги пайтда Бутуниттифоқ ва халқаро мусобақаларда республиканинг спорт шарафини ҳимоя қилаётган кўпгина ажойиб мастерлар етишиб чиқди.

Бироқ, йиғилишда таъкидлаб ўтилганидек, ўқувчи ёшлар ўртасида физкультура ва спортни ривожлантириш суръатлари ҳали замон талабларидан орқада қолмоқда. Олий спорт маълумоти бўлган педагоглар етишмаётганлиги сезилмоқда, бир қанча мактабларда физкультура машғулотлари паст даражада ўтказилмоқда.

Қишлоқ жойларда ёш спортчиларни тайёрлаш ишлари айниқса суст олиб борилмоқда. Қашқадарё, Наманган областлари ва бошқа бир қанча областлардан республиканинг терма командаларига янги юксак марраларни забт этишга қодир спортчилар қўшилмаётганлиги, жумладан, буни кўрсатиб турибди.

Йиғилишда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, мактаб ўқувчиларининг XVI Бутуниттифоқ Спартакиадасига тайёргарлик кўрувчи ташкилот комитетининг раиси Т. Н. Осетров нутқ сўзлади.

Йиғилиш ишида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Р. Ҳ. Абдуллаева иштирок этди.

(ЎзТАГ).

ЁШЛАРНИНГ ҒАЙРАТИ ВА ИЖОДИ

Ўзбекистон комсомоллари, йигит ва қизлари КПССнинг ички ва ташқи сиёсатини якдиллик билан маъқуллаб, қўллаб-қувватламоқдалар, ёшлар тўғрисида, уларни ҳар томонлама камол топтириш ҳақида ғамхўрлик қилаётганлиги учун жонажон Коммунистик партияга самимий миннатдорчилик изҳор этмоқдалар.

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг 26 ноябрь куни Тошкентда бўлиб ўтган пленуми қатнашчилари шулар тўғрисида гапирдилар. Унда КПСС Марказий Комитети 1980 йил октябрь Пленумининг якунлари ҳамда республика комсомол ташкилотларининг Пленум қарорларидан, ўртоқ Л. И. Брежневнинг унда сўзлаган нутқидан келиб чиқадиган вазифалари муҳокама этилди. Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитетининг биринчи секретари Э. Ғ. Ғафуржонов доклад қилди.

Докладчи ва сўзга чиққан нотиқлар Ўзбекистоннинг ёш меҳнаткашлари ҳар бир съезд олди кунини меҳнатда, ўқишда, жамоат ҳаётида янги-янги муваффақиятлар билан нишонлаш иштиёқида эканликларини таъкидладилар.

Пленум иштирокчилари шуни айтдиларки, республика комсомоллари, барча йигит-қизлари КПСС Марказий Комитети 1980 йил октябрь Пленумининг қарорларини амалга оширишга салмоқли ҳисса қўшадилар, КПСС XXVI съезди билан Ўзбекистон Компартиясининг XX съездини муносиб кутиб олиш учун бутун куч ва ғайратларини сафарбар этадилар.

(ЎзТАГ).

МАДАНИЯТ КУНЛАРИ ТУГАЛЛАНДИ

Ўзбекистонда Испания маданияти кунлари тугалланди. Концерт залларида, ишчилар клубларида ва қишлоқ клубларида олисдаги мамлакатнинг фольклор, классик ва замонавий куйлари бир ҳафтадан зиёд янграб турди. Маданият кунлари қатнашчилари — таниқли олимлар, ёзувчилар, ижрочилар саноат ва қишлоқ хўжалиги меҳнаткашларининг меҳмони бўлдилар, республика фан ва санъат арбоблари билан учрашдилар, КПСС XXVI съездини ва Ўзбекистон Компартиясининг XX съездини муносиб кутиб олишга тайёрланаётган Ўзбекистон меҳнаткашларининг ишлари билан танишдилар. Испания туристик плакатлари кўргазмаси муваффақиятли тугалланди. Минг-минглаб томошабинлар Испания кинематографчиларининг ижоди билан танишдилар. Уларнинг кино ленталари Тошкентда намойиш қилинди.

МОНГОЛИЯ БАЙРАМИ ШАРАФИГА

Монголия Халқ республикаси эълон қилинганлигининг 56 йиллиги муносабати билан 26 ноябрь куни Тошкентда тантанали йиғилиш бўлди.

Йиғилиш қатнашчилари қардош мамлакат халқига янги ҳаёт қурилишида бундан буён ҳам муваффақиятларга эришувини тиладилар, Ўзбекистон меҳнаткашлари Совет-Монгол дўстлигини ривожлантиришга қўшадиган ўз ҳиссасини кўпайтиришга интилаётганликларини айтдилар.

Йиғилишда МХРнинг Тошкентдаги бош консули Цэрэн-Очир нутқ сўзлади.

Йиғилиш бўлиб ўтган В. И. Ленин номли Тошкент давлат университетининг маданият саройида яқинда Монголияга бориб келган рассом Д. Имомов асарларининг виставкаси очилди.

(ЎзТАГ).

РАСМИЙ ВИЗИТ БИЛАН

Совет ҳукуматининг таклифига биноан МХРП Марказий Комитетининг аъзоси, МХР ташқи ишлар министри М. Дугэрсурэн 25 ноябрь куни расмий дўстона визит билан Москвага келди.

Аэродромда меҳмонни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико ва бошқа расмий кишилар кутиб олдилар. (ТАСС).

Дала ишлари кундалиги

КУЗГИ ШУДГОР — ЮҚОРИ ҲОСИЛ ГАРОВИ

Пахта йиғим-терими муваффақиятли тугалланди. Лекин далаларда бунёдкорлик меҳнати давом этяпти. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг республикамиз меҳнаткашларини шонли ғалаба билан самимий табриклагани ва республикамизнинг Ленин ордени билан мукофотланиши колхоз ва совхозлар меҳнатчиларини агротехниканинг кузги-қишки тадбирларини кенг кўламда изчиллик билан амалга ошириш, ўн биринчи беш йилликнинг дастлабки босқичи — 1981 йил юқори ҳосилига мустаҳкам замин яратишда янги зафарларга чорламоқда.

Хўжаликларда ипатоволиклар методи асосида ташкил қилинган механизация отрядлари ғўзапояни ўриб-йиғяпти, ерга минерал ва органик ўғитлар, гербицидлар соляпти, пахта майдонларини чуқур шудгорлаяпти, нотекис ерлар, марзаларни текислаяпти, жорий планировка ўтказяпти.

Шу йил 25 ноябргача республика бўйича 1.476 минг гектар суғориладиган ер шудгорланди, бу топшириққа нисбатан 69 процентни ташкил этади. Умумий майдоннинг учдан икки қисми икки ярусли плугларда, 200 минг гектарга яқини эса қамрови чуқур плугларда шудгорланди.

Тошкент областининг колхоз ва совхозлари уюшқоқлик намунасини кўрсатдилар. Улар 12 ноябрдаёқ шудгорлашни тугалладилар. Комсомолобод, Ромитан, Октябрь, Ғузор, Пастдарғом ва Ильич районларида кузги шудгорлаш тугалланмоқда. Айни кезда қатор областлар ва районларда кузги шудгор сусткашлик билан олиб бориляпти. Буни 25 ноябрга бўлган маълумотдан кўриш мумкин.

Биринчи устун — бир кунда шудгорланган майдон, иккинчи устун — мавсум бошидан буён (топшириққа нисбатан процент ҳисобида).

ТОШКЕНТ	—	100
Самарқанд	5,1	90,9
Қашқадарё	3,5	84,2
Жиззах	3,3	82,6
Сирдарё	3,2	80,9
ҚҚ АССР	2,1	71,2
Хоразм	1,7	67,7
Сурхондарё	6,5	62,2
Бухоро	3,0	56,3
Фарғона	3,1	43,4
Андижон	3,3	38,5
Наманган	3,9	32,2

Андижон, Бухоро ва Наманган областлари хўжаликларининг ҳар бирида яна 100 минг гектардан кўпроқ ер шудгорланиши керак. Шунга қарамай суръат суст, кунига 5—7 минг гектар ер шудгорланяпти холос. Ер ҳайдаш тракторларининг ярмидан кўпроғи ишлатилмай бекор турибди. Избоскан, Хўжаобод, Шофиркон, Усмон Юсупов, Учқўрғон, Задарё, Олтиариқ, Риштон районларининг колхоз ва совхозлари ерларни кузги шудгорлашда айниқса орқада қоляпти.

Партия, совет ташкилотлари, қишлоқ хўжалик органларининг раҳбарлари ер ҳайдаш тракторларининг ҳаммасини тўла ишга туширишга қаратилган таъсирчан чоралар кўришлари керак. Декабрь ойининг биринчи ўн кунлигида ҳамма жойда кузги шудгорлашни тўла тамомлаш лозим.

Шудгорлашда сифатга алоҳида эътибор бериш талаб этилади. Ҳар бир карта шудгорланиб бўлингандан кейин четлари, қирғоқлари, марзалари, нотекис жойлари, қатор оралари ҳам тўла шудгорлангани кўздан кечириб чиқилиши, бир парча ернинг ҳам шудгорланмай қолишига йўл қўйилмаслиги керак.

Шудгорлашдан олдин пайкалларга белгиланган норма бўйича минерал ва органик ўғитлар солишнинг аҳамияти катта. Шу кунга қадар шудгорланган ернинг 800 минг гектарга яқинига фосфорли ва калийли ўғитлар, 2,5 миллион тоннадан зиёд органик ўғитлар солинди. Тошкент, Сурхондарё ва Самарқанд областларида бу иш яхши ташкил қилинди.

Бироқ кўпчилик хўжаликларда агротехниканинг ерларни ўғитлашдек муҳим тадбири сусткашлик билан амалга ошириляпти. Масалан, Қашқадарё областида шудгорлашдан олдин топшириққа нисбатан 8 процент органик ўғитлар далага чиқарилган холос. Бу рақам Андижон областида 16 процентни, Фарғона областида 17 процентни ташкил этади.

Хўжаликларнинг раҳбарлари ва мутахассислари минерал ва органик ўғитлардан фойдаланишни ўз назоратлари остига олишлари, ҳар бир карта агрохимия картограммаси ва гўнг обороти планига мувофиқ ўғитланишини таъминлашлари керак. Органик ўғитлар тўплашни кучайтирилиши керак, бу ишдаги қолоқликка барҳам бериш зарур. 24 ноябргача органик ўғитлар тўплаш топшириғи атиги 13 процент бажарилгани кечирилмас ҳолдир.

Кўпчилик хўжаликлар ва районларда далаларни кузда сифатли планировка қилиш одат тусига киритилди. Бу муҳим иш Тошкент области, Ромитан, Пахтачи, Ильич, Киров ва бошқа қатор районларда кенг кўламда олиб борилмоқда. Бу область ва районларда ер шудгорланиб бўлиши биланоқ нотекис жойлар, марзалар текисланади, далаларда 1.100 дан ортиқ кенг қамровли ер текислаш механизмлари, кўплаб бульдозерлар, грейдерлар ва бошқа техника воситалари ишлатилмоқда.

Лекин Қашқадарё, Наманган, Самарқанд ва Сурхондарё областларининг кўпгина хўжаликларида ер текислаш техникаси тўла ишга туширилган эмас.

Республика бўйича бир миллион гектардан кўпроқ майдонда шўр ювиш ўтказилиши керак. Шўр ювишнинг сифати карталарни шунга тайёрлашга боғлиқ. Хоразм, Сирдарё, Фарғона областларининг айрим хўжаликларида шўр ювиш учун марзалар олишга киришилди. Бу ишда 500 га яқин агрегат ишлатиляпти. Бироқ қулай имконият бўлишига қарамай шўр ювиш учун марза олиш ишлари кечга суриляпти. Бу ишни тезлатиш, қиш фаслида ҳар литр сувдан оқилона фойдаланиш, шўр ювишни сифатли ўтказиш чораларини кўриш керак.

Кўпчилик областлар ва районларнинг хўжаликларида ички суғориш шохобчалари, зовур коллекторларни тозалаш ишлари кучайтириляпти. Аммо бу ишга ҳамма жойда ҳам киришилди деб бўлмайди. 25 ноябрга бу борада белгиланган иш ҳажми 27 процент бажарилди холос. Андижон, Қашқадарё областларида бу ишга ҳали киришилмаган. Хоразм областида ҳам зовур-дренажларни тозалаш ишлари бошлангани йўқ.

Об-ҳаво қулай келишидан самарали фойдаланиб, агротехниканинг кузги-қишки тадбирларини ўз вақтида сифатли қилиб ўтказиш келаси йилги мўл пахта ҳосилига яратилган муҳим заминдир. Ҳамма областлар, районлар, колхозлар ва совхозларда шунга эришайлик!

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми қишлоқ хўжалик фанини ривожлантириш, илмий кадрлар тайёрлаш соҳасида кўп йил самарали ишлаганлиги, қоракўлчиликни ривожлантиришдаги катта хизматлари учун ва Бутуниттифоқ қоракўлчилик илмий-тадқиқот институти ташкил этилган кунга 50 йил тўлиши муносабати билан институтнинг катта илмий ходими, қишлоқ хўжалик фанлари доктори, профессор Иван Никитич **Дьячков**га **Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби** фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми қишлоқ хўжалик фанини ривожлантиришдаги катта хизматлари учун ва Бутуниттифоқ қоракўлчилик илмий-тадқиқот институти ташкил этилган кунга 50 йил тўлиши муносабати билан озуқабоп экинлар селекцияси марказининг раҳбари, профессор Зебри **Шамсиддинов**га **Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби** фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми чорвачиликни ривожлантириш соҳасида кўп йил самарали ишлаганлиги учун ва Бутуниттифоқ қоракўлчилик илмий-тадқиқот институти ташкил этилган кунга 50 йил тўлиши муносабати билан институт директори ўртоқ Салоҳиддин **Асомов**га **Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган чорвачилик ходими** фахрий унвонини берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми қоракўлчиликни ривожлантириш соҳасида кўп йил самарали ишлаганлиги учун ва Бутуниттифоқ қоракўлчилик илмий-тадқиқот институти ташкил этилган кунга 50 йил тўлиши муносабати билан мазкур институт ходимларидан бир группасини Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми совет ва хўжалик органларида кўп йил самарали ишлаганлиги учун ва туғилган кунига 60 йил тўлиши муносабати билан СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Ўзбекистон ССР Министрлар Совети доимий ваколатхонаси хўжалик бўлимининг бошлиғи ўртоқ Михаил Васильевич **Костюткин**ни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

МЕТРОЛОГЛАРНИНГ ХАЛҚАРО УЧРАШУВИ

Метрология соҳасида қонун чиқарувчи халқаро ташкилот аъзоларининг барча мамлакатлар учун ягона бўлган инженер ва метролог-техникларнинг малакасини белгилаб берувчи талаблари Тошкентда аниқлаб берилди. Бу ерда тўрт кун мобайнида метрология соҳасида қонун чиқарувчи халқаро ташкилот ишчи группасининг метрологияни ўқитиш масалаларига бағишланган йиғилиши бўлиб ўтди.

БАДИИЙ ИЖОД ДАСТУРИЛАМАЛИ

В. И. ЛЕНИННИНГ «ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИ ВА ПАРТИЯ АДАБИЁТИ» МАҚОЛАСИНИНГ 75 ЙИЛЛИГИ МУНОСАБАТИ БИЛАН

Владимир Ильич Лениннинг «Партия ташкилоти ва партия адабиёти» мақоласи хусусида фикр юритганда, аввало бу улуғ асарнинг ёзилиш тарихига бир назар ташлашга тўғри келади.

Гап шундаки, доҳийнинг бу асари 1905 йилнинг охирларида яратилган. Бу давр 1905 йил революцияси маълум даражада якунланиб, инқилобий ҳаракат иккинчи фазага қадам қўйган давр эди. Бу фазанинг ўзига хос хусусияти шундан иборат эдики, партия революцион ҳаракатни янги этапга олиб чиқиш учун ижтимоий ва сиёсий ҳаётнинг ҳамма соҳаларида, шу жумладан адабиёт ва санъат соҳаларида активликни ҳам, назарий теранликни ҳам ошириши керак эди. Бунгача жамоатчилик орасида, шу жумладан, партия сафида бўлган кишилар орасида ҳам, хусусан, инқобли равишда адабиётни ўз хизматига қўйган буржуа зиёлилари орасида адабиёт ва санъатнинг жамият ҳаётидаги ўрни ва вазифалари ҳақида турли-туман фикр ва қарашлар юрар эди. Бировлар, «адабиёт ва санъатнинг синфий курашга алоқаси йўқ» дейишса, яна бировлар бадиий ижод «мутлақ эркинлик қонунига бўйсунади, бирор партия устави ёки программасига қарам бўла олмайди» деган фикрларни ўртага ташлар эди. Аслини олганда булар ҳаммаси ниқобли қоида ва қарашлар бўлиб, адабиёт ва санъатни ишчи синфининг революцион ғояларидан узоқлаштириш мақсадида қилинган буржуа синфи вакилларининг найрангидан бошқа нарса эмас эди.

В. И. Лениннинг «Партия ташкилоти ва партия адабиёти» асари худди шундай вазиятда майдонга келди. У ленинча мустаҳкам мантиқ ва ленинча эҳтирос билан «адабиёт партиявий бўлиши керак, партия хизматида туриши керак», бошқача қилиб айтганда адабиёт ва санъат революция баррикадасининг ё у томонида, ё бу томонида бўлиши керак, бу ишда ўртача, мужмал йўл йўқ, деб эълон қилди. В. И. Ленин ёзади: «Адабиёт партиявий адабиёт бўлиб қолиши керак. Социалистик пролетариат буржуа ахлоқига қарши, буржуазиянинг фойдатама, сотқин матбуотига қарши, адабиётдаги буржуа шуҳратпарастлигига ва шахсиятпарастлигига, «тўраларча анархизмга» ва манфаатпарастликка қарши — адабиёт партиявийдир, деган принципни олға суриши, бу принципни кенгайтириши ва уни мумкин қадар тўла ҳамда бутун формада амалга ошириши керак».

В. И. Ленин жанговар шиорларни ўртага ташлаганда доим ўша тарихий вазият, даврнинг социал ва сиёсий шароитини ҳисобга олган ҳолда иш тутар эди: «Битсин партиясиз адабиётчилар!, Битсин ўзини кишилардан юқори тутадиган адабиётчилар! Адабиёт иши—умумпролетар ишининг бир қисми бўлиши керак, бутун ишчилар синфининг бутун онгли авангарди юргизиб турган ягона, катта бир социал-демократик механизмнинг «парраги ва винтчаси» бўлмоғи керак, Адабиёт иши социал-демократиянинг бир тартиб ва бир режада уюшган, бирлашган партиявий ишининг таркибий қисми бўлиши керак» — Мана ўша вақтларда Владимир Ильич ўртага ташлаган шиорсифат принциплар.

Бу шиорсифат принциплар, ўша даврда ҳамма томонидан бир хилда қабул қилинган эмас, албатта. Адабиёт ишини ўзларининг шахсий манфаатларига бўйсундирган, уни бойлик орттириш, обрў орттириш, шон-шуҳрат қозониш ишига айлантирган кимсалар В. И. Ленин фикрларини нотўғри талқин қилиб, дод-вой солганлар ҳам кам бўлмади. Бироқ революцион ҳаракатнинг бошида турганлар, революцион ҳаракатга ён босиб ўзларини халқ ишига бағишлаган зиёлилар В. И. Лениннинг адабиётнинг партиявийлиги ҳақидаги фикрларидан тўғри хулоса чиқардилар. Доҳийнинг бу мақоласида олға сурган фикрларини ўзларига дастуриламал деб билдилар. Шу маънода Россияда Максим Горький бошчилигида туғилган ва ривожланган пролетариат адабиёти В. И. Ленин чақириқларига жавоб эди. Кейинчалик чекка ўлкаларда ҳам пролетариат адабиёти туғилиб ривожлана бошлади. Озарбайжонда Собир, Татаристонда Абдулла Тўқай, Қозоғистонда Сокин Сайфуллин, Ўзбекистонда Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий чекка ўлкалардаги пролетар адабиётининг асосчиларидан бўлди. Кенг Россия тупроғида рўй берган бу адабий фактлар адабиётнинг партиявийлик ҳақидаги ленинча кўрсатмаларнинг қай даражада ўз вақтида айтилганидан дарак бериб туради.

В. И. Лениннинг адабиётда партиявийлик назарияси Улуғ Октябрь социалистик революцияси арафасида, революция кунлари ва ундан кейинги йилларда кўпгина талант эгаларининг тўғри йўл топиб олиши ва ўз ижоди билан революционерлар сафида бўлишига сабаб бўлди.

Тўғри, революция ва революциянинг биринчи йилларида адабиёт ва санъат соҳасидаги партиянинг сиёсатини ҳамма хам бир хилда тушунавермайди. Буржуазия зиёлиларининг ингранишларию дод-войларига қўшилиб халқ ишидан бош тортганлар ҳам бўлди. Баъзан баррикаданинг бир у ёғига ўтиб, бир бу ёғига ўтиб ўзини асоратга солган, атрофда рўй бераётган воқеаларни ўз вақтида тушунмаган адабиётчилар ҳам бўлди. Бироқ тарихдан шу нарса маълумки, вақт ўтиши билан бу хилдаги адабиёт ва санъат арбоблари ҳам адабиётга, санъатга ленинча, яъни синфий нуқтаи назардан қараш тўғри эканини, яъни адабиёт ва санъат партия ишининг, революция ишининг бир қисми эканини англаб олдилар. Шундай бўлдики Алексей Толстойга ўхшаган революциядан аразлаб ўзини муҳожирликка урган ёзувчилар Ватанига қайтиб, умрининг

МИРТЕМИР.

ШУ ЕР ОНА-ЮРТ

Қуйида эълон қилинаётган шеърлар атоқли шоиримиз томонидан турли даврларда ёзилган, бироқ Миртемир домланинг ўзи «ҳали ишловталаб» деб билган қораламалардир. Улар шеърхонлар эътиборига биринчи марта ҳавола этилмоқда.

ТУПРОҚ ТЎҒРИСИДА

Ҳар йили ювишади тупроқ шўрини.
Пешона шўрини ювишар гўё...
Боболардан мерос — қумлоқ бўлса ҳам
Ҳар чимдими инжу, кўзларингга сурт.
Асли қумлоқ, заҳкаш, қумлоқ бўлса ҳам
Шу ер туғилган эл, шу ер она-юрт.
Қийин, унум ўзи келганмас ҳеч вақт
Саратонда пуркар нафасдек ҳовур.
Тупроқ таги шўр сув, шу важдан карахт
Шу важдан томирдек беҳисоб зовур.
Қийин, ўта қийин, осон эмас бу,
Бу дунёда осон нима ҳам бор, хўш!
Текин томоқлик ҳам осон эмас-ку!
...Ўнғайликка чопгин, икки қўлинг бўш...

1. ЯНГИ ДАРЁ БЎЙЛАБ

(«Шодиёна» музикали драмаси учун ёзилган қўшиқлар).

Янги дарё бўйлаб тўлқин келади,
Қадимий орзуларга якун келади.
Тўлқинда ушалар дилдаги тошлар,
Сув деганинг гулдираб ҳар кун келади.
Янги, зўр дарё бўйлаб бахт хуш келади,
Беҳаёт майдонларга хуруш келади,
Кўкалам ува олиб, чечаклар олиб,
Фаровон ва бахтиёр турмуш келади.
Янги, зўр дарё бўйлаб мўл бахт келади.
Уни қамраб олгани эл шахт келади.
Оқ саройлар қурамиз канални бўйлаб,
Жаҳонга кўз-кўз қилиб соз вақт келади.
Дарё бўйлаб баланд, зўр армон келади,
Баҳодир элимизга хўб шон келади.
Чўлларнинг сийнасида жаннатлар бўлур,
Сайри жаннат этгани жаҳон келади.
Янги, зўр дарё бўйлаб урфон келади,
Маърифат барқ уради, шодон келади.
Аср поғонасини ойларда ошиб,
Жаҳонга мард баҳодир инсон келади.
Янги дарё бўйлаб сув чандон келади,
Пахта-ю мева, ипак, мўл дон келади,
Халқим севгиси билан тошиб шодумон
Пахтакор республикам хандон келади.

2. СУВ

Сув — Ватан ҳаётига худди қон каби,
Қонлар эмас, тириклик учун жон каби.
Эл қувончи, ер ҳусни сув билан бўлар,
Сув бўлмаса кўнгилда ғам — тўғон каби.
Лекин халқ чанқоқлиги бепоён бўлди,
Минг йиллардир сув катта дард, армон бўлди.
Сув ўрнида чўлларда халқ кўрди сароб,
Сув йўлида қора куч-тоғ довон бўлди.
Сувга чанг солган эди хонлар, ҳоқонлар,
Панжаларидан оқди ариқлаб қонлар.
Кўз ёши-ла зар оқди хазиналарга,
Тахт зулмига: кучига манба тўғонлар.
Ариқларда сув оқса, гуллайди кўклам,
Кўк бахмалдай товланар, бўстонлар кўркам.
Даламизда юлдуздай чаман пахталар,
Мўллик-жўллик сув билан ташлайди қадам.

МИРТЕМИР ТУҒИЛГАН КУННИНГ ЕТМИШ ЙИЛЛИГИГА

УСТОЗНИНГ ТАБАРРУК ЎРНИ

Асқад МУХТОР,
Ҳамза номидаги республика Давлат мукофоти лауреати

Мен аввал шоир шахсининг ўзига хосликларига бироз тўхталиб, унинг инсоний фазилатларини яна бир таъкидлаб ўтмоқчиман. Чунки. Михаил Исаковский айтганидек, «Шоирлик истеъдоди шоирнинг ўз шахсиятига алоқаси бўлмаган мустақил бир ҳолат эмас, балки унинг ички руҳий қиёфаси билан узвий равишда боғлиқдир».

Миртемир шахсининг ички руҳий қиёфасини белгилайдиган ажойиб фазилатлардан бири, менингча, аввало одамийлик, меҳрибонлик эди. Унинг одамларга қиладиган яхшилиги атайлаб, махсус ўйлаб қилинадиган иш эмас, бу — унинг учун яшаш тарзи, ҳаётнинг ўзи. Унинг яхшилиги, меҳрибонлиги шунчаки пассив бир беозорлик ҳам эмас, балки ўз ҳаётидай фаол, ижтимоий ҳаётимизга алоқадор, шеъриятимизнинг олижаноб таъсирчанлигига бориб боғланадиган фазилатдир. Зулфия ёзганидай, унинг қаламини ўктамлик, эзгулик ва софлик бошқарар эди. «Миртемир деганда, — деб ёзади «Гулистон» журналига юборган мактубида Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Озарбайжон халқ шоири Сулаймон Рустам, — кўз ўнгимизда пок қалбли, юксак маданий, виждони беғубор, олижаноб ва самимий инсон гавдаланади. Унинг асарлари ана шу софликдан, Ватанга, халққа, қардошлигимизга ҳадсиз садоқат ҳиссидан туғилган шеърий дурдоналардир».

Узоқ Озарбайжонда туриб Сулаймон муаллим пайқаган бу фазилатларни биз ўз ижодий ҳаётимизда бевосита сезардик. Устознинг «бўтам», «жигарим» сўзлари билан бошланадиган меҳрибонликлари унинг ижодий обрўси билан бирга қўшилиб, ҳаммамизга каттиқ таъсир қилар эди. Шундай иқрорни биз Чингиз Айтматовнинг Миртемир ҳақидаги мақоласида ҳам ўқидик. Миртемирнинг буюк софлик, беғаразлик, серҳиммат одамийлик таъсири қозоқ ва қирғиз, тожик ва туркман ҳамкасбларимизга ҳам маълум. Улар Тошкентга келганларида домлани йўқламай кетмас эдилар, ҳозир ҳам унинг хотирасига гул қўймай қайтмайдилар.

Миртемир аканинг шогирдларига мурожаатини эслайлик. Унинг устозлик талабчанлиги даражасига кўтарилган бу оддий меҳр сўзлари эндиликда унинг ёш шогирдларигагина эмас, ҳаммамизга тааллуқли бўлиб қолди. У бизларни «киприкларим» деб атар эди.

Ўзбекистон тонгларини
бедор кутган кўзларим,
Тенгсиз тонглар фалсафасин ташна ютган
кўзларим!
Эй азиз киприкларим,
Кипригимдай азизларим,
нечоғлик ҳам суюксиз,
Армонимдай буюксиз!

Миртемир поэзиямизнинг азамат дарғаларидан бири, устоз шоир эди.

Ажойиб ҳаётий, ишчан, доимо терлаб-пишиб меҳнат қиладиган, юракда янги илиқ ҳислар уйғотадиган меҳнаткаш ва меҳрибон поэзия бўлади. Буни танқидчилар гражданлик руҳидаги поэзия деб аташади. Миртемир аканинг поэзияси худди ана шундай.

Бу фазилатлар аввало шоирнинг такрорланмас ижодий шахсига, ижодий ва ҳаётий тажрибасига боғлиқ. Миртемир шахси унинг поэзиясига жуда ўхшайди. Шеърлардаги ёрқинлик ҳам, одамга меҳрибонлик ҳам, ўйчанлик ва оғирлик, собирлик ва оқиллик ҳам шоирнинг табиатида бор эди.

Миртемир поэзиясининг ўзига хослиги унинг ажойиб сербезак, ҳар сафар оригинал эшитиладиган халқчил поэтик тилига ҳам боғлиқ. Унинг тили ҳақида узоқ гапириш мумкин. Бу гоҳо жиндак дағал, қишлоқирок, лекин ҳамма вақт безакли, гоҳо Қоратоғ этакларидан шарқираб тушган Туркистон сойлари эпкинидек салқин, ҳамма вақт ширали, тежамли, тиниқ бир тил. Тил соҳасидаги синчковлиги унинг умумий ижодий изланишларининг бир қисмидир. Талабчан устоз ўз асарлари тилидан сира қониқмас, мағзи тўқ, қуйма сатрларини ҳам «қоралама» деб атар эди.

Ленин фалсафасин ҳам шу
тилда мағзин чақдик,
Юракка жойлай олдик шу
она тилимизда.
Замон оқимларида шу тилда
равон оқдик.
Чўққиларга йўл олдик шу
она тилимизда...

Адабиётда ҳар хил вақтинча молалар, йўлакай шабадалар, оқимлар кўп бўлган. Миртемир эллик йил ижод қилган бўлса, шуларнинг биронтасига берилмай, ўз йўли билан сидқидил ишлаб келди. У традицион поэзиямизга содиқ эди. Шоир назарида, традиция — поэзиянинг жони. Новаторлик эса, минг йиллик шеъриятимизнинг беҳисоб бой традицияларини мукаммал эгаллаган одамларгагина насиб этади. Шунинг учун, миллий шеъриятимиз традицияларини, унинг мусиқий асосини билмай ёки билган ҳолда ҳам бутунлай инкор этиб, мода туфайли, совуқ ва осон верлибрга ўтиб олган ёшлар ҳақида ачиниб гапирар эди. Мен бу ўринда устозимга юз фоиз қўшиламан.

Аввал оламда музика ва музикага эҳтиёж пайдо бўлган. Сўнгра шеър яратилган. Музика эса — товушнинг вазнларда қонунлашуви. Вазн, ритм бўлмаса — музика йўқ. Музика бўлмаса — шеър ҳам йўқ. Шеър туйғулар билан бирга туғилади. Туйғулар аввало табиат билан уйғун. Шеърнинг биринчи хусусияти — табиийлик. Одам меҳри табиатга чамбарчас боғланган. Одамнинг табиатдан узилиши — фожиа. Бу бизнинг кунларда ҳаммага маълум бўлиб қолди. Шеърни табиийлигидан маҳрум қилмаслик керак.

Биз Лоркани ҳам, Роберт Фростни ҳам бениҳоя ҳурмат қиламиз. Бу гениал одамлар ўз заминида, ўз шароитида бир исён сифатида пайдо бўлдилар. Уларнинг шуҳратига шерик бўлишга уриниш билан иш битмайди. Булар Ғарбда нега етилиб чиққан — бунинг сабабларини билиб-билмай, механик равишда эргашавериш ҳеч нарса бермайди. Ҳар нарсага эҳтиёж бўлиши керак, янгиликнинг туғилиши зўраки эмас, табиий бўлиши шарт.

Оламда энг ўзгарувчан санъатлардан бири архитектура бўлса, уни ҳам «қотиб қолган музика» деб атайдилар. Одамнинг гўзаллик тушунчаси ҳар нарсага қараб ўзгаравермайди. Минг йиллардан бери буюк даҳолар томонидан инсон туйғусига, инсон табиатига мослаб яратилган эзгу традицияларни тўрт-та кечаги студент қўпориб ташлай олмайди. Бу буюк дарёдан чайқалиб чиқиб кетганлар бўлса, улар барибир қачон бўлса ўз табиий ўзанига қайтади.

Шеърни фикрдан, ҳисдан, мантиқ ва маслакдан, мусиқий завқдан маҳрум этишга уринган лўттибоз абстракционистлар ҳақида гапириб, Миртемир ака «шеърни йўқотиб ҳам бўлмайди, ўйинчоққа айлантириб ҳам бўлмайди», дер эди. Йўқ, у эски традицияларни бузишдан қўрқмасди, ўз сочмаларининг мусиқий асосларини исбот қилар, қисқа, зарбдор сатрларининг қонунийлигини сидқидилдан тушунтирар, китобхон завқига асосланиш кераклигини уқтирар эди.

Чиндан ҳам, ҳар бир ҳалол қалбнинг тубида эмоционал бойлик бор. Шоир ана шу ҳислар туғёнини уйғотади. Бизнинг бахтимиз шундаки, миллионлаб китобхонлар билан якдилмиз. Улар шеър ҳимоячиси. Улар қалбидаги эмоционал хазина поэзиямизнинг туганмас ва олижаноб манбаидир. Миртемир буни чуқур тушунар ва бизга тушунтирар эди.

Халқ шоири ўз тақдирини халқ тақдири билан бус-бутун деб билар, унинг дарду армонлари билан яшар эди.

Ирмоқданман,
Бахтим кулиб, сой бўлдим
мен, қайта тошдим,
Инсон бўлдим,
Эркин инсон алп инқилоб
далдасида!

Ҳар бир шоирнинг севган мавзуи, севимли рамзий образи бўлади. Миртемир поэзиясида бу — она образидир. Она темасида ёзилган ўнлаб шеър ва поэмаларида бу образ катта ҳажмли, кенг миқёсли маъно касб этади, инсонийликнинг барча томонларини бадиий таҳлил этишга имкон беради. Ватан образи даражасига ўсиб чиқади.

Йиғласа дунёни ҳатто
титратган,
Доҳийлар бешигин бедор
тебратган,
Меҳри баҳорида элни
яшнатган
Онадай ошиқ йўқ она-
Ватанга,
Муҳтарам она...

Бир сатрида шоир ўз умрини «Оддийлардан тағин оддийдир» деб атайди. Лекин мана шу оддий умрдан танланган оддий лавҳаларни у шеърий сеҳр билан сирли, мураккаб драмалар даражасига кўтаради. «Оддий ҳақиқатлар бизга нур сочсин!» деган эди Александр Блок. Миртемир мана шу васиятга амал қилди. Унинг изчиллиги шу қадарки, битта кичик шеърий парчасида ҳам юқорида эсланган барча фазилатларни кўриш мумкин. Сиз унинг «Онагинам» шеърини яхши биласиз.

Сенинг арзимас бир
юмушингни адо
этолмаганим,
Сенинг бир ишорангга юз
умбалоқ ошиб
кетолмаганим
Сени жиндек хушвақт
қилгани,
Сени жиндек хушбахт
қилгани —
Тегсиз жарлардан
ўтолмаганим
Тоғдай зил,
Абадиятдай чексиз армон
бўлиб қолди дилимда,
онагинам!

Бу шеърда Миртемирнинг бутун эстетик олами намоён. Қанчалик инсоний, қарийб фожиий туйғулар!

Унда онанинг буюклиги ҳақида баланд гаплар йўқ, ҳамманинг юрагига жиз этиб тегадиган оддий инсоний ҳислар ифодаланган. Шунинг учун, ҳали айтганимдай, у ҳамма вақт ишлайдиган, доим туйғулар уйғотадиган меҳнаткаш шеър. У ётиб қолмайди, қачон, неча йил кейин, неча бор ўқисангиз ҳам юрагингизда муқаддас туйғулар қайта уйғонаверади. Бу шеър ҳеч қачон қалбингизни мудратмайди.

Сиз унда авторнинг меҳрибон, ўйчан, собир ва оқил одам эканини сезиб турасиз. Бу шеър Ғафур Ғулом, Ҳамид Олимжон, Уйғун, Шайхзода каби устоз шоирларнинг шеърларига, шоҳ асарларига тенг, лекин уларга ўхшамайди. Умуман бу устозларнинг ижодлари бир-бирларига ўхшамаган ҳолда, ҳар бири алоҳида асилдир. Юқоридаги шеърни фақат Миртемир ёзиши мумкин. Уни ўқиганда ҳам одам беихтиёр устознинг ўз оҳангига тушиб олганини билмай қолади. Ундаги «оч тева», «аччиқ бўза», «бедаво сизловиқ», «чақир тиканак»лар Миртемиргагина хос тил безакларидир. Онага муҳаббат ҳақида шоирлар минг йилдан бери ёзади, бир қарашда ёзадиган гап ҳам қолмагандек, Мана шу шароитда ялт этиб илгаригиларга ўхшамаган яна бир ажойиб шеър пайдо бўлади, яна бир мангу олов лов этиб ёнади.

Устозлик мана шунда.

Миртемир поэзиясининг энг кучли томони — унинг очиқ, тенденциоз гражданлик пафосидир. У гражданлик туйғусини шоир шахсини юксалтирувчи, камолотга элтувчи хусусият деб билар эди. Бу ҳам унинг ўз шахсидаги табиий инсоний хусусиятларидан келиб чиқади. «Қорақалпоқ дафтари»даги катта дўстлик туйғуларининг ёқимли юмор билан ўралган ифодаларини яхши биласиз. Унинг қозоқ меҳмондўстлиги, Қирғизистон тоғлари, туркман биродарлари ҳақидаги цикллари қардошларча дўстлигимизнинг ажойиб мадҳи бўлиб қолди.

Миртемир шеърнинг ижтимоий садосини оширишда ҳам энг яхши традицияларимизга содиқ эди. Унинг «Шеърларимда жилва қилсин замона» каби сатрлари улуғ Навоийнинг «Даврон элининг жисмида жон бўлғил» деган васиятига бориб уланади.

Миртемир ижодий камолотининг энг яхши йилларини улуғ Ленин ҳақида мустақил катта поэтик китоб яратишга бағишлади. Бу циклда унинг 50 га яқин шеър ва поэмалари китобхонга маълум. Шоир доҳий ҳаётидаги Шарқ халқлари тақдирига доир лавҳаларни эҳтиёт билан танлаб, поэтик маҳорат кучи билан уларнинг моҳиятини очади. Филология фанлари доктори Сарвар Азимов адабиётшуносликка доир китобларидан бирида поэзиянинг табиати ҳақида батафсил гапириб, унда ҳаёт лавҳаларини бадиий ҳақиқат даражасига кўтариш масаласини қўяди. Олимнинг фикрича, поэзияда бу — гўзалликнинг ижтимоий моҳиятини очишдан бошланади. Инсоннинг гўзаллиги унинг курашчанлигидадир. Ҳаёт эса курашнинг кўп хил кўринишларидан иборат. Инсон — кураш — гўзаллик! Миртемир ака Ленин ҳақидаги циклни яратганда поэзиянинг мана шу формуласига амал қилади. Бу циклнинг диапазони — оддий турмуш лавҳаларидан то романтик умумлашмаларгача. Миннатдор халқимизнинг буюк муҳаббати билан суғорилган бу асарлар поэтик ленинномамизнинг ёрқин саҳифаларидан бири бўлиб қолди.

Миртемирнинг поэтик таржима санъатини ривожлантиришдаги хизмати — бутун бир коллективнинг меҳнатига тенг. «Манас» ва «Қирқ қиз» эпосларини, «Йўлбарс териси ёпинган паҳлавон», «Руссияда ким яхши яшайди», «Руслан ва Людмила» каби шеърий романларни эслаш кифоя. Пушкинни ўзбек китобхонига танитган — асосан Миртемирдир. Булар ва Гомер, Гейне, Лермонтов, Маяковский, Абай, Тагор, Горький, Купала, Шипачев, Ҳикмат, Неруда, Вурғун, Твардовскийдан қилган таржималари кўп марта қайта нашр этилиб, эскимайдиган, хрестоматик асарлар бўлиб қолди. Миртемир таржималари тилимиз имкониятларини, поэтик ифода имкониятларини кенгайтириб юборди, деб далил айта оламиз. Миртемир шарофати билан Некрасовнинг тил жиҳатидан энг мураккаб буюк поэмасини биз худди ўзбек тилида ёзилган асардай завқ билан ўқиймиз.

Устоз сўнгги китобини ўз қўли билан тартибга солган эди, аммо, афсус, у авторнинг вафотидан кейин босмадан чиқди. У «Ёдгорлик» деб аталади. Бу чиндан ҳам атоқли шоир ва ҳалол инсондан муносиб ёдгорликдир. Унда шоирнинг улуғ ёшида ёзган энг сўнгги шеърлари жамланган, аммо бу давр, шеърхонларнинг якдил эътирофича, шоирнинг гуркираган иккинчи ёшлиги эди. Унда йигит йилларида ёзилган «Сурат» каби машҳур лирик қиссалардан сира қолишмайдиган навқиронлик руҳи, шу билан бирга улуғ ёшдаги доно шоирнинг бой ҳаётий тажрибалари яққол сезилиб туради. «Ёдгорлик» поэзиямизнинг сўнгги йиллардаги энг яхши китоби сифатида Ҳамза номидаги республика Давлат мукофотига сазовор бўлди.

Миртемир қимматбаҳо мерос қолдирди. Охирги шеърларидан бирида у китобларига мурожаат қилади.

Қўшиқларим, сиз учун
хижолатлик эмасман,
Сиз — ўтган йўлларимсиз,
кечган дарёларимсиз.
Сизни мен олтинга ҳам,
кумушга ҳам бермасман,
Сиз менинг тансиқ ғазнам,
эзгу дунёларимсиз!

Шундай, Миртемир поэзияси биз учун ҳам тансиқ хазина. Устознинг адабиётдаги табаррук ўрни ҳамиша ардоқлидир.

ЮКСАК ХАЁЛ

Мен Миртемир домланинг атрофида, яъни у кишининг кўз ўнгида ўқиб-ўрганиб вояга етган қаламкашларнинг бириман. Биз Миртемир домлани ёшларнинг мураббийси дейишга ўрганиб қолганмиз. Хўш, аслида бу мураббийлик нимадан иборат эди? Тўғри, домла бир қанча ёш шоирларнинг машқларига қалам уриб, уларга конкрет йўл-йўриқлар кўрсатган, баъзиларини эса, қўлларидан етаклаб матбуот эшигига элтиб ҳам қўйган. Аммо бир қатор ёшларга домла ўз хайрихоҳлиги билан мадад кўрсатарди. Менинг биринчи шеърий тўпламим — «Митти юлдуз» Миртемир домла таҳрири остида чоп этилган. Шубҳасиз, китобчада Миртемирдек улкан шоирнинг дастхати туриши менга жуда катта куч бағишлаган.

Миртемир домлада жуда катта шеърий хаёл бор эди. Ҳаётнинг кўпгина икир-чикирлари бу хаёл олдида баттар рангсизлашар, домланинг сиймоси эса, янада улуғвор кўринар эди. Шоирнинг бу юксак хаёли, ўчмас сиймоси абадий яшаб қолди.

Абдулла ОРИПОВ.

Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати.

ДИЛ СЎЗЛАРИ

Миртемир яратган ғоявий юксак, бадиий баркамол асарлар беҳисоб. Бу асарлар ўз республикасидан хатлаб, Иттифоқ миқёсига, жумладан Қозоғистонга таралиб, машҳур бўлиб кетди.

Собит МУҚОНОВ.

* * *

Миртемир айқин дарёдай ҳаётбахш шеърияти билан Совет Ўзбекистонининг поэтик солномасини яратган забардаст шоирларимиздан биридир.

Комил ЯШИН.

* * *

Ўзбекистон халқ шоири Миртемир шеъриятимизнинг ҳақиқий маънодаги бободеҳқони, заҳматкаши, улкан шоирларидан бири эди.

УЙҒУН.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

ЖАНГ ҲАРАКАТЛАРИ ДАВОМ ЭТМОҚДА

БАҒДОД, 25 ноябрь. (ТАСС). Эрон билан Ироқ ўртасидаги жанг ҳаракатлари давом этмоқда. Ироқ Бош ҳарбий қўмондонлигининг ахборотида хабар қилинишича, Ироқ авиацияси ўтган кунлар мобайнида Эрон қўшинларининг Ғилондаги штабига ҳужум қилиб, худди шу районда тўпланиб турган бронетанк техникасини бомбардимон қилди.

Эрон ҳарбий ҳаво кучларининг самолётлари Ироқнинг Найнаво ва Сулаймония вилоятларидаги граждан объектларига осмондан зарба берганлиги натижасида граждан аҳолиси ўртасида 14 киши ўлдирилди ва 39 киши жароҳатланди.

ТЕҲРОН, 25 ноябрь. (ТАСС). Эрон матбуотининг қайд этишича, Эрон — Ироқ фронтининг бутун масофаси бўйлаб артиллерия отишмаси давом этмоқда. Эрон қўшинлари Ободон остоналарида бир қанча муваффақиятли қарши ҳужумга ўтдилар. Эронликлар Сумар районида ҳам Ироқ бўлинмаларини улоқтириб ташлашга муваффақ бўлдилар.

Ироқликлар Эроннинг Дашти-Зоҳаб чеккаларидаги икки қишлоғини ракеталардан ўққа тутганлиги хабар қилинади. Аҳоли ўртасида ўлганлар ва жароҳатланганлар бор.

ЮҚОРИ ВОЛЬТАДА ДАВЛАТ ТЎНТАРИШИ

ПАРИЖ, 25 ноябрь. (ТАСС).) Юқори Вольта республикасида бугун давлат тўнтариши содир бўлди. Франс-Пресс агентлигининг хабар қилишича, ҳокимият полковник С. Зербо бошчилигидаги «миллий тараққиёт учун кураш» ҳарбий комитети қўлига ўтган.

Уагадугу радиоси орқали берилган ахборотда янги маъмурлар комендантлик соати жорий этилганлигини эълон қилдилар. Комендантлик соати мамлакатнинг бутун территориясида соат 19 дан эрталаб соат 6 гача амал қилади. Сиёсий фаолият ва гражданларнинг ҳар қандай намойиши тақиқланади. Конституциянинг амал қилиши тўхтатиб қўйилди. Миллат мажлиси тарқатиб юборилди. Ҳарбий комитет янги ҳукумат тузилгунга қадар ҳокимият тепасида туради, дейилади ахборотда. У барча халқаро битимларга риоя этилажагини таъкидлади.

Франс-Пресс агентлигининг Лагосдан берган хабарларига кўра, у ерда ҳарбий комитет бошлиғи С. Зербонинг Уагадугу радиоси орқали эшиттирилган нутқи қабул қилинган. Бу давлат тўнтариши «миллатнинг барча фаол кучларини бирлаштирувчи чинакам демократияни ўрнатиш» мақсадида амалга оширилганлигини айтди. «Ижтимоий иқлим ва миллий турмушнинг барча соҳаларида юз берган парокандалик туфайли мамлакатда вужудга келган сиёсий ва иқтисодий вазият» сабабли ҳокимиятни ўзгартириш зарур бўлиб қолди, деди С. Зербо.

охиригача революция хизматида турдилар. Чекка ўлка адабиётларида ҳам бошқа «инқилобни тўла тушуниб етмадим» деган Абдулла Қодирийга ўхшаган адиблар ҳам кейинчалик ўз фаолиятлари ва асарлари билан халқ хизматида, партия ва революция хизматида турдилар.

Инқилоб билан баробар туғилган ёш авлодларга келганда шуни айтиш керакки, уларда позиция танлаш, иккиланиш, йўл излашлар кам бўлди. Улар кўпроқ революциянинг биринчи кунларида комсомол сафида туриб янги кураш оловида тобландилар ва ўз тақдирларини халқ тақдири билан, партия тақдири билан боғлаш қай даражада зарур эканлигини ўз вақтида тушунган ҳолда иш тутдилар.

Ўзбек адабиётида 20-йилларда адабиёт майдонига қадам қўйган Ойбек, Ҳамид Олимжон, Ғафур Ғулом, Абдулла Қаҳҳор, Яшин, Уйғунлар ўз ижодларининг биринчи кунларидан бошлаб Ленин ва революция платформасига туриб ижод қилдилар. Тўғри, буларнинг ижодида ҳам айрим чекинишлар, ҳар хил тушуниш мумкин бўлган эпизодик воқеалар бўлган, албатта. Аммо буларни ленинча платформадан, революция ишидан кескин чекиниш деб бўлмайди. Балки, бундай ҳолларни ижодий изланишлар натижаси деб қараш тўғрироқ бўлар.

Революциядан кейинги адабиёт ва санъат тарихига бир назар ташласак, партиямиз тўла-тўкис Владимир Ильич Лениннинг партиявийлик принципини узлуксиз давом қилдираётганини, янги шароитда янгича тараққий эттираётганининг гувоҳи бўламиз. Партия съездларида, пленумларида адабиёт ва санъат ишлари кенг муҳокама қилиниб ижод жараёнидаги каму кўстлар очиқдан-очиқ партиявий позициядан туриб айтилиб келди, ўз вақтида вазифалар белгилаб берилиб унинг тараққиёт йўллари аниқ ва равшан кўрсатилиб борди.

Вақти-вақти билан партиямизнинг Марказий Комитети адабиёт ва санъат ҳақида махсус қарорлар қабул қилиб, унинг тараққиёт йўлларини белгилаб берди. Партиямизнинг музика санъати, тасвирий санъат, адабиёт журналлари, адабий танқидчилик, болалар адабиёти хусусида махсус қарорлар қабул қилиб бориши фикримизнинг далилидир. Бу қарорлар яна шу нарсанинг далилики, эндиликда адабиёт ва санъат партия ишининг В. И. Ленин камтарона айтган «парраги ва винтчаси»гина эмас, балки умумпартия ишининг доим шуғулланиши керак бўлган муҳим бир соҳаси бўлиб қолди.

Гап «Партия ташкилоти ва партия адабиёти» ҳақида кетар экан, яна шуни алоҳида қайд қилиб ўтиш керакки, В. И. Ленин адабиёт ва санъат ҳақида гапириб, бу соҳанинг ўзига хос хусусиятларини назарда тутган ҳолда иш кўрди. У ёзади:

«Ҳеч шак-шубҳа йўқки, адабиётни бундай бир андозага, бундай бир қолипга солиб баравардаш, унда озчиликни кўпчиликка бўйсундириш ҳаммадан қийин. Бу ишда шахсий ташаббусга, шахсий қобилиятга, фикр ва хаёлга, форма ва мазмунга майдонни кенг очиб бериш мутлақо лозимлиги ҳам бешак ва бешубҳадир. Буларнинг барчаси шубҳасиз, лекин булар пролетариат партиявий ишининг адабиётга доир қисмини пролетариат партиявий ишининг бошқа қисмларига ўхшатиб бир андозага солиб бўлмаслигини исбот қилади, холос».

Табиийки, ўша вақтларда адабиётнинг партиявийлигига тегишли «ғайри табиий», «ғайри нормал» бўлиб сезилган қарашларни бадиий ижодни «мутлақ эркинлик» натижаси деб тушунган зиёлилар, хусусан синфий кураш ғояларидан узоқда бўлган «арбоблар» дод-вой солганликларини қайд қилдик. Кейин ҳам, революция йиллари, революциядан кейин ҳам «адабиёт ва санъат қолипга солиб қўйиляпти, шаблонлашяпти, юқоридан берилган кўрсатмалар асосида асарлар яратиляпти» деган бемаъни вайсашлар эшитилиб турди. Ҳатто, шу кунларда ҳам социализм, коммунизм ғалабаларини ҳазм қила олмайдиган буржуа идеологлари социалистик реализм принципларига, шу ҳисобдан унинг партиявийлик принципларига қарши чиқишиб оҳу-фиғонлар қиладилар.

Бироқ ҳаёт, социалистик йўлга кирган турли халқларнинг адабиёти ва санъатининг тараққиёти бутунлай аксини, яъни Ленин ғояларининг тўғри ва ҳаётий эканлигини исбот қилди. Социалистик революция ғалаба қозонган барча мамлакатларда адабиёт халқ хизматида, революция хизматида турган муҳим қуролга айланди. Бу вазифани адабиёт ва санъат ўзига хос йўллар билан, ҳар бир ёзувчи ва санъаткорнинг истеъдод ва услуб йўналишларига мос равишда амалга оширди. Шу маънода услуб ва шакл жиҳатдан бир-бирларини такрор қилмайдиган, бир-бирларига ўхшамайдиган истеъдод эгалари туғилди ва вояга етди. Масалан, ҳам шакл, ҳам ҳаёт воқеликларини қамраб олиш жиҳатдан Михаил Шолохов асарларидан Александр Фадеев асарлари катта фарқ қилади. Бири революция натижасида халқ онгида рўй берган психологик силжишларни батафсил кўрсатса, иккинчиси кўпроқ қўлига қурол олиб янги ҳаёт учун ўт ва сув кечган, жонини фидо қилган революционер ватанпарварлар ҳаёти ва курашини кўрсатади. Бироқ бу иккала улуғ санъаткор ижодкорларнинг партиявийлиги нуқтаи назаридан, халққа, революцияга хизмат қилиш жиҳатдан бир-бирларига бениҳоя яқин турадилар.

Бугун ленинча адабиётнинг партиявийлиги фақат партия ҳужжатларидагина эмас, балки Луначарский ва Воровский сингари адабиёт ва санъат назариячилари томонидан, шунингдек, социалистик адабиёт ривожига ўз асарлари билан катта ҳисса қўшаётган адиб ва шоирлар томонидан ҳам тараққий эттирилди ва тараққий эттирилмоқда. М. Горький, В. Маяковский А. Фадеев, К. Федин сингари йирик санъаткорлар, ўзбек адабиётида Ойбек, Ҳамид Олимжон, Ғафур Ғулом сингари санъаткорларимиз ўзларининг адабиёт ва санъат ҳақидаги мақола ва китобларида ленинча партиявийлик масаласини ривожлантирдилар.

Узининг шахсий ижод тажрибалари ва қаламкаш дўстлари тажрибасига асосланиб машҳур адибимиз Шароф Рашидов шундай деб ёзади:

«Совет санъатининг энг муҳим хусусияти унинг партиявийлигидадир. Санъаткорнинг партия билан, унинг сиёсати ва яратувчилик фаолияти билан мустаҳкам боғлиқлигигина санъаткорни ҳақиқий коммунистик маданият вакили сифатида характерлайди» (Асарлар, том 4. 132-бет).

Авлодлардан авлодларга ўтиб адабиёт ва санъат тараққий этади, мукаммаллашаборади. Бироқ социалистик адабиётнинг вужудга келишида В. И. Лениннинг «Партия ташкилоти ва партия адабиёти» мақоласи ўз аҳамиятини йўқотмайдигина эмас, балки адабиёт ва санъатнинг ҳар бир тараққиёт босқичи доҳий назарияларининг нақадар тўғри эканини, унинг башоратлари қай даражада ҳаётий эканини исбот қилиб бораверади.

В. И. Лениннинг бўладиган адабиёт ҳақидаги башоратли сўзларига разм солинг:

«Бу адабиёт эркин адабиёт бўлади, чунки унинг қаторига тобора янги кучларни тортувчи манфаатпарастлик билан шуҳратпарастлик бўлмай, балки социализм ғояси ва меҳнаткашларга хайрихоҳлик бўлади. Бу адабиёт эркин адабиёт бўлади, чунки бу адабиёт айши-ишрат кўнгилига урган хонимларга, тўқликка шўхлик қилиб, семизликни кўтара олмай қолган «ўн мингтача зодагонларга» хизмат қилмайди, балки мамлакатнинг гули бўлган, мамлакат куч-қуввати ва истиқболининг эгаси бўлган миллионлаб ва ўн миллионлаб меҳнаткашларга хизмат қилади. Бу адабиёт бутун инсониятнинг революцион фикрининг энг сўнгги ижодини социалистик пролетариатнинг тажрибаси ва жонли иши билан бойитиб, унга ҳаётбахш этадиган, ўтмиш тажрибаси (ибтидоий хаёлий формадаги социализмни мукаммал ривожлантирган илмий социализм) билан ҳозирги замон тажрибаси (ишчи ўртоқларнинг курашлари)ни доим бир-бирига боғлайдиган адабиёт бўлади» (Ўша китоб, 49-бет).

Ҳа, эндиликда биз худди шундай адабиётга эга бўлишимиз билан фахрланамиз!

Матёқуб ҚЎШЖОНОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси.

ХАЛҚ ХИЗМАТИДА

Бундан роппа-роса ярим аср муқаддам фарғоналиклар ҳаётида муҳим воқеа рўй берди — шаҳарда ёш томошабинлар театри иш бошлади. Гап шундаки, илк беш йилликларда амалга оширилажак улуғвор ишлар, совет кишиларининг орзу-интилишларини тараннум этишга, меҳнаткашлар кенг қатламларининг маънавий-руҳий оламини бойитишга, меҳнат аҳлини буюк ишларни амалга оширишга даъват этишга бел боғлаган навқирон ижодий коллектив актёрлари асосан бадиий ҳаваскорлик тўгараклари қатнашчиларидан иборат эди. Ҳозир Фарғонадагина эмас, балки бутун республикада ҳам номи томошабинларга яхши таниш бўлиб қолган ана шу ижодий коллективнинг илк қадамларини эслар эканмиз, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист М. В. Шукареванинг номини ҳурмат ва эҳтиром билан тилга оламиз. Ҳозиргача саҳнани тарк этмаган бу санъаткор эллик йил муқаддам, яъни театр ўзининг илк спектаклини томошабинларга тақдим этган кунлардаёқ минг-минглаб фарғоналикларнинг олқишига сазовор бўлган эди.

Мана, шундан буён орадан эллик йил ўтди. Бу давр театр тинмай ўсган, улғайган, камолот сари интилган йиллар бўлди. Ўзининг илк фаолиятини А. Н. Островскийнинг «Камбағаллик айб эмас» асаридан бошлаган театр йил сайин йирик драматурглар асарларига мурожаат қилиб, ўз репертуарини изчил равишда бойитиб борди. 1937 йилга келгач, театр ҳаётида муҳим ўзгариш рўй берди. У ёш томошабинлар театридан область давлат рус театрига айлантирилди. Бу — ижодий коллективнинг янада кенгроқ қулоч ёзиши, кенг кўламлардаги ижодий ишларни амалга оширишида муҳим омил бўлди. Театр бу даврга келиб, Л. А. Бахчинов, Н. Д. Борисевич, М. И. Саларов, А. Г. Косов каби талантли актёрлар билан бойиди. Театрни ижодий камолотга етказишда заҳматкаш режиссёр Г. Д. Абдуловнинг меҳнатлари айниқса улкан эканлигини алоҳида қайд этиб ўтмоқ керак.

Театр ижодий коллективи совет драматургларининг замонавий мавзулардаги асарларини саҳналаштиришга алоҳида эътибор билан қаради. Шу билан бир қаторда классикларнинг энг яхши асарларига ҳам саҳнадан кенг ўрин берилди. 1939 йилнинг октябрь ойида Н. Погодиннинг «Милтиқли киши» пьесаси саҳналаштирилиб, буюк Ильичнинг образи яратилди.

Улуғ Ватан уруши йилларида ижодий коллектив ўз фаолиятини Каттақўрғон шаҳрида давом эттирди. Урушдан сўнгги йилларда эса, театр ўз тараққиётининг босқичларига қадам қўйди. Биз ўша давр солномаларини кўздан кечирар эканмиз, ижодий коллектив замоннинг энг долзарб масалаларидан баҳс этувчи актуал асарларга кўплаб мурожаат этганини кўрамиз. К. Симоновнинг «Рус масаласи», С. Алёшиннинг «Директор», «Палата» асарлари, А. Арбузовнинг «Иркутск тарихи» каби ўндан зиёд асарлар шулар жумласидандир. Айни замонда театр ўзбек халқининг революцион ўтмишини акс эттирувчи асарларни ҳам томошабинларга тақдим этиб борди. Н. Никитиннинг «Қўқон воқеаси» асарининг саҳна варианти, Л. Юсуповнинг «Оталар йўли» спектакли худди шу мавзудаги асарлар жумласига киради. Шуни алоҳида қайд этмоқ кераки, М. Горький номидаги областлараро рус театри буюк доҳиймиз В. И. Ленин ҳақидаги асарларни саҳналаштиришни системали давом эттириб келмоқда. Н. Погодиннинг «Кремль курантлари», М. Шатровнинг «Революция номи билан», П. Строговнинг «Финал» каби қатор асарлари томошабинлар томонидан мамнуният билан кутиб олинди.

Ўзбек совет драматургияси намояндалари асарлари билан томошабинларни ошно қилишда ҳам театр ижодий коллективи самарали ишлар қилаётир. Ўзбек совет драматургиясининг асосчиси Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг «Майсаранинг иши» асари мухлисларнинг энг севимли спектакллари қаторидан жой олган. Шунингдек, томошабинлар театримиз саҳнасида Абдулла Қаҳҳор, Баҳром Раҳмонов, Уйғун каби атоқли драматурглар, М. Хайруллаев, А. Иброҳимов каби ёш қалам соҳиблари асарлари билан ҳам танишдилар.

Яна шу нарсани алоҳида таъкидлаб ўтишни истардимки, ижодий коллективимиз сафи йил сайин истеъдодли санъаткорлар ҳисобига ўсиб, мустаҳкамланиб бормоқда. Бугунги кунда биз Е. А. Ваганова, М. В. Шукарева, В. В. Мурашова, А. Н. Козин, В. Е. Юшков каби кўплаб иқтидорли актёрларимиз билан ҳақли равишда фахрланамиз.

Фарғонадаги областлараро рус театри ўзининг эллик ёшини куч-ғайратга тўлган, томошабинларнинг кенг қатламлари меҳрини қозонган бир вазиятда кутиб олмоқда. Ўз талант ва истеъдодлари, билим ва маҳоратларини халққа бахшида этишга камарбаста бўлиб турган ижодий коллективимиз Ватан, партия ишончини оқлаш йўлида тинмай хизмат қилаверади.

Л. МИЛЬЧЕНКО,
Фарғонадаги областлараро давлат рус драма театрининг бош режиссёри.

Фарғона рус драма театри истеъдодли ёш совет драматургларининг асарларини саҳналаштиришга катта эътибор бермоқда. Саҳнадаги асарларнинг аксарияти қардош совет халқлари ҳаёти ҳақида ҳикоя қилади. Ана шундай асарлардан бири бугунги кунда номи китобхонларга ва санъат мухлисларига яхши таниш бўлган истеъдодли озарбайжон драматурги Рустам Ибрагимбековнинг «Яқинлик» спектакли томошабинларда катта қизиқиш уйғотмоқда.

Суратда: шу асардан бир кўриниш. Ролларда: Андрей— артист В. Букин, Адолат — артист В. Мурашова.

Фарғона область Ўзбек давлат музикали драма ва комедия театрида сўнгги йилларда саҳналаштирилган асарлар орасида М. Бобоевнинг «Ер нафаси» драмаси алоҳида ажралиб туради. Спектакль томошабинлар томонидан илиқ кутиб олинди. Ундаги асосий ролларни театрнинг таниқли, тажрибали санъаткорлари қаторида ёшлар ҳам ижро этишмоқда.
СУРАТДА: «Ер нафаси» спектаклидан бир кўриниш.

Г. Бойко фотоси.

ДАВР БИЛАН ҲАМНАФАС

Улуғ пролетар ёзувчиси М. Горький номи билан аталиб келаётган театримизнинг 50 йиллик тўйи кунлари унинг ташкил топиши, илк қадамларига назар ташлаш мен учун, айниқса, мароқлидир. Фарғонада сайёр драматик труппа сифатида иш кўриб келаётган бадиий коллективлар 1930 йил августида шаҳар партия комитетининг қарори билан ўзбек ва рус группаларига эга бўлган театрга айлантирилди. Шу тариқа бундан ярим аср муқаддам бизнинг театримизга асос солинди. Партия ва ҳукуматимизнинг бу ғамхўрлигидан руҳланган ҳар икки группа санъаткорлари енг шимариб ишга киришиб кетдилар. Ўзбек группаси ўттизинчи йилнинг ўзидаёқ «Арвоҳлар», «У дунёдан келган хотин», «Икки коммунист», «Маликаи Турандот» каби қатор пьесаларни саҳнага олиб чиқди.

Шундан кейинги йиллар театр ижодга янада активроқ киришган давр бўлди. Москвада Вахтангов театри қошидаги драм-студияни битириб келган Мамадали Ҳайдаровнинг режиссёр сифатида иш бошлаши театр репертуарининг муҳим, актуал асарлар билан бойишида, ижодий коллективнинг бадиий-ғоявий чиниқишида муҳим роль ўйнади. Талантли, изланувчан режиссёр раҳбарлигида драматурглардан К. Яшиннинг «Ҳужум», «Ўртоқлар», С. Ҳусайннинг «Лойқалар» А. Корнейчукнинг «Платон Кречет» каби кўплаб пьесалари муваффақиятли саҳналаштирилиб, томошабинларга тақдим этилди.

Фарғона ўзбек театри ҳақида сўз борар экан, уни минглаб, ўн минглаб томошабинларининг ҳурматига сазовор қилишда алоҳида хизмат қилган талантли режиссёрлар Соли Аҳмедов, Сулаймон Қосимов, Зуннун Мадалиевлар номини ҳурмат билан тилга олиб ўтмоқ жоиздир. Турли йилларда фаолият кўрсатган бу санъаткорлар театр равнақига ўзларининг муносиб улушларини қўшдилар. Шунингдек, С. Саидова, Я. Маматхонов, М. Аҳмедов. Ҳ. Иброҳимова, Ф. Хўжаева, А. Маткаримов, Ҳ. Ҳотамова каби ўнлаб санъаткорлар ҳам кўп йиллар давомида яратган ажойиб, жозибали, оригинал образлари билан томошабинлар ҳурмат ва эътиборини қозондилар.

Улуғ Ватан уруши йилларида театр ижодий коллективи совет халқининг гитлерчилар Германиясига қарши беомон жанглардаги мислсиз жасоратини тараннум этувчи оташин пьесаларни саҳналаштирди. «Қурбон Умаров», «Қўчқор Турдиев», «Қасос», «Ўлим босқинчиларга!» каби саҳна асарлари ана шулар жумласидан эди.

Яна шуни ҳам айтиб ўтиш кераки, уруш йиллари ўзбек театрининг ғоявий-бадиий чиниқиш, маҳорат сирларини эгаллаш босқичи ҳам бўлди. Бунинг сабаблари бор албатта: ўша йиллари гитлерчилар вақтинча босиб олган территориямиздан учта йирик театр Фарғонага кўчириб олиб келинган эди. Шу тариқа Фарғона шаҳрида ишлай бошлаган Ленин комсомоли номидаги Москва театри, Шевченко номидаги Харьков академик театри, Одесса шаҳридаги яҳудий театри фарғоналик ҳамкасбларига устозлик қилишиб, маҳорат сирларини ўрганишда уларга биродарлик қўлларини чўздилар.

Урушдан кейинги йиллар театр барқ уриб юксалган давр бўлди, унинг довруғи республикада ҳам маълум ва машҳур бўлиб қолди. Ижодий коллектив ўзбек драматургияси билан бир қаторда қардош халқлар драматургиясининг энг яхши намуналарини томошабинларга мунтазам тақдим этиб борди. Етмишинчи йилларда эса, театр ўз саҳнасида актуал ижтимоий мавзуларда яратилган йигирмадан зиёд спектаклни томошабинлар ҳукмига ҳавола этди.

Театримиз буюк Ленинга бағишланган спектаклларни саҳналаштиришда ўзига хос саҳнага эгадир. Буюк доҳий таваллудининг 100 йиллиги муносабати билан саҳналаштирилган «Йўлчи юлдуз» қаторига кейинги йилларда «Сўнмас чироқлар», «Мухтор вакил», «Революция номи билан» каби асарлар ҳам қўшилди.

Театр репертуарига назар ташлаган киши ижодий коллектив замон руҳи билан нафас олаётгани, шу куннинг қаҳрамонлари образини яратиш устида жиддий иш олиб бораётганини кўради. Театр таниқли драматурглар билан ҳам, ёш драматурглар билан ҳам мустаҳкам ҳамкорликда иш олиб бормоқда. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Д. Жалилов, Қирғизистонда хизмат кўрсатган артист Е. Ҳатамова, истеъдодли санъаткорлар С. Маннонов, Р. Холбеков, М. Султонов, Ҳ. Ҳожинабиева, К. Аҳмедова, С. Рошина, Фотима, Зуҳра Курамшиналар ўзлари яратаётган ёрқин, эҳтиросли образлар билан томошабинлар олқишига сазовор бўлмоқдалар.

Ўзининг ярим асрлик юбилейини нишонлаётган театр меҳнаткашлар оммасини юксак идеаллар руҳида тарбиялаш ишига бутун куч ва ғайратини аямай сарфлайверади.

Ж. ОХУНОВ,
актёр, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист.

АХБОРОТ

СУРХОНДАРЁ

ҚУШЛАРНИНГ 114 ХИЛИ

Пайғамбар ороли давлат қўриқхонаси бўлиб, у қадимий Термиз харобаларига яқин жойда, ҳозирги область марказидан 14 километр масофада, Амударёнинг қоқ ўртасида жойлашган улкан оролдир. Бу ерда ҳамма нарса — ўсимликлар ҳам, ҳайвонот дунёси ҳам оламнинг дастлабки яратилишида қандай бўлган бўлса, шу ҳолатда бежирим сақланган. Оролда «Қизил китоб»га киритилган жониворларнинг кўпчилиги учрайди. Дунёнинг турли жойларида йўқолиб кетган, айрим жойларида жуда камайиб қолган бундай жониворларни асраш ва кўпайтириш борасида бир қатор иш олиб борилмоқда.

Оролда Бухоро буғуси, қор қоплони, Ўрта Осиё қоплони, жайрон, бурама шохли эчки, Бухоро архари, Тянь-Шань кулранг айиғи, ола-була гиена, Ўрта Осиё видраси каби камайиб қолган ҳайвонлар жуда авайлаб асралмоқда. Шунингдек, йўқолиб кетган қушлар зотидан соқолли бургут, қора лайлак, тош чумчуғи, оқ думли ва қор бургутлари, илонхўр, тустовуқ, лочин, шунқор каби паррандалардан 114 хили шу оролда яшайди. Бу Совет Иттифоқида мавжуд бўлган паррандаларнинг 15 процентини ташкил этади.

Қўриқхона ташкил этилган кезларда бу ерлардаги Бухоро буғулари сони 15—20 дан ошмас эди. Ҳозир улар сони 200 дан ҳам ошиб кетди. Қушлар ҳам кўпайиб бормоқда.

ОҚТОШ ТУЗИ

Шеробод кулолчилик заводи йилдан-йилга кенгайиб, бу корхона ишлаб чиқараётган маҳсулот турлари кўпаймоқда, сифати яхшиланмоқда. Яқинда шу кулолчилик заводи базасида яна бир янги тармоқ — Оқтош ош тузи кони фойдаланишга топширилди. Туз конига боргунча бўлган йўлнинг 20 километрлик ноқулай масофаси текисланиб, асфальт ётқизилди.

Жуда катта запасга эга бўлган Оқтош туз конидан маҳсулот қазиб олиш ишлари қизитиб юборилди. Шу йилнинг ўзида бу ердан 100 минг тонна, келгусида эса ҳар йили 500 минг тонна ва ундан ҳам кўп ош тузи қазиб олинади. Оқтош кони марказида туз майдалайдиган ва қайта ишлайдиган цехлар, ишчилар посёлкаси бунёд этиляпти. Ҳозиргача кўпгина уй-жой биноларига пойдеворлар қўйилди.

ҚОРЛИҚ ҒОРИ

Кекса табиатнинг бу ажойиб ва ноёб қасрлари ер остида, Кўҳитангтоғ қоялари остида— ер қаърида яширинган бўлиб, Сурхондарё областининг қардош Туркманистон ССР Чоршанғи райони ердарига туташувчи тоғ этакларида жойлашган. Қорлиқ ғорларини ўрганиш ишлари йил сайин авж оляпти.

Ҳисор тоғ тизмаларининг жанубий-ғарбидаги Кўҳитангтоғ этакларини она табиат эртаклардагидай безаган. Ҳақиқий гўзаллик хазинаси эса ер остидаги табиат ясаб қўйган ғорларда жойлашган. Бу ғорларга борадиган йўл «Қайнар бобо» деб аталмиш, қишин-ёзин 25 даража иссиқликдаги минераллашган кичик кўл ёнидан ўтади.

«Ҳашим ўйиқ» ғорини 1930 йилдаёқ академик Ферсман атрофлича текшириб, бу ажойиб мўъжиза ҳақида махсус рисола ёзиб қолдирган эди. Бу ғордаги тик ва горизонтал қудуқларда қимматли ақиқ ва маржон тошларининг битмас-туганмас конлари жойлашган.

Қўшни «Қоп қўтон» ғоридаги ажойиботлар янада қизиқарли бўлиб, кўл чироғи шуъласида унинг кальцит устунлари ўзидан ғалати нур сочиб, тош ҳолида қотиб қолган гулзорларни эслатади.

А. ХАЛИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ТУШГА КИРГАН ОРЗУЛАР

БИР ХАТ ИЗИДАН

«Биз Тошкент районидаги «Ленинград» совхозининг Оқтом қишлоғида яшаймиз. Уни ҳеч иккиланмай «ўгай қишлоқ», деб аташ мумкин. Чунки бу ерда меҳнаткашларга маданий-маиший хизмат кўрсатиш қониқарсиз аҳволда. Қишлоқда клуб ишламайди, ҳаммом йўқ. Водопровод трубалари ўтказилганига бир неча йил бўлган, бироқ иш ярим йўлда қолиб кетган. Кўчалар асфальт қилинмаган, ёритилмайди. Совхозга қатнайдиган автобусни соатлаб кутишга тўғри келади...»

Улуғ Ватан уруши инвалиди Абдуғани Абдумуталов юқоридаги мазмундаги хат билан редакцияга мурожаат қилди. Аризага яна Улуғ Ватан уруши қатнашчиси С. Илёсов, совхоз болалар боғчаси ходимларидан Т. Миляева, Н. Нишонова, жами ўн киши имзо чеккан эди.

Редакция шикоятни текшириш ва чора кўриш учун алоқадор ташкилотларга юборди. Бир ойча вақт ўтгач жавоблар ҳам кела бошлади. Ундаги жумлалар бошдан-оёқ силлиқ, хатолардан ҳоли ёзилган эди.

— Қалай, жавоблардан қониқиш ҳосил қилдингизми,— сўраймиз редакцияга миннатдорчилик билдиргани келган А. Абдумуталовдан.

— Жуда хурсандмиз, — дейди у мамнун, — ишлар бошлаб юборилса, бас, ҳадемай, бизнинг қишлоқ ҳам шаҳардан қолишмайдиган бўлади.

Орзуга айб йўқ, дейишади. Қолаверса, жавоблардаги киши руҳини кўтариб, хотиржам қилувчи ширин ваъдаларга ишонмасдан бўлмасдида. Абдуғани ака инвалид, хаста бўлишига қарамасдан редакцияга учинчи маротаба мурожаат қилиб келганда коса тагида нимкоса борлиги маълум бўлиб қолди.

— Ваъдалар бажарилмаяпти, ҳали биронта ишга қўл урилгани йўқ,—деди у куйиниб. — Орзуларимизни фақат тушимизда кўряпмиз. Уларни амалда кўришни истаб, ҳамқишлоқларим мени бу ерга вакил қилиб юборишди. Ёрдам бермасангиз бўлмайди...

Хат йўлга чорлади. Совхозга бориш учун «Келес» автостанциясидан автобусга чиқиш керак. 124-автобус росмана икки соатдан кейин қорасини кўрсатди. Бироқ, эътироф этиш керак — узоқ муддат машина кутиб қоладиганларга «мўлжаллаб қурилган» станция рўпарасидаги киоска жонга оро кирди. Бир неча газетани ўқиб чиқсангиз вақтнинг қандай ўтиб кетганини билмай қоларкансиз. Яна бир қулайлик — ўзингиз уриниб-туртиниб машинага чиқиб ўтирмайсиз, балки анчадан бери бу «анқонинг уруғи»ни кутавериб, бардоши тугаган йўловчилар сизни салонга кўтариб чиқариб қўйишади. Бир амаллаб манзилга етганимизда «Ташглавпассавтотранс» бошқармасидан олинган жавоб ёдимизга тушди.

— «Хатдаги фактлар тўғри, — дейилади унда, — ҳақиқатан ҳам маршрутда битта автобус бир соат-у 47 минут оралиқ билан қатнайди. Йўловчиларга қулайлик яратиш мақсадида охирги бекатга автобуснинг қатнаш графиги ёзиб қўйилди. Маршрут устидан контроллик ўрнатилди...».

Бундай жавобдан на кулишингизни, на куйишингизни биласиз. Ахир, графикни ёзиб қўйиш автобус кўпайтирилди, деган гап эмас-ку. Бундай қулайлик кимга керак экан. Машинанинг ҳар икки соатда бир келишини «маршрут устидан контроллик ўрнатилди» деб баҳолаш мумкинмикан?! Ҳолбуки, бундай жавобни йўллаш меҳнаткашлар аризаларидан тезроқ қутулиш мақсадидан бошқа нарса эмас.

Йўлнинг равон, соз бўлиши турмушимизда катта аҳамиятга эга. Совхознинг икки километр масофадаги йўли эса ёзда чанг, қишда лой бўлганидан одамлар бу ердан ўтишга безиллаб туришади.

— Йўл қурилиши учун лойиҳа-смета ҳужжатлари тайёрланганига уч йилдан ошди, — дейди совхоз директори А. Ғуломов. — Бироқ район йўл қурилиши идораси раҳбарлари ваъда беришдан чарчашмаяпти. Водопровод масаласида ҳам худди шу гапни айтиш мумкин. Уч йил аввал бу иш учун ажратилган 346 минг сўмлик маблағдан фақат 6 минг сўми ишлатилди, холос. Бу ҳақда совхоз маъмурияти мутасадди ташкилотларга бир неча марта мурожаат қилганига қарамасдан, амалий ишдан дарак бўлмаяпти.

Шу йилнинг февралида совхозда бўлиб ўтган йиғилишда «Узспецводдренаж» тресги бошқарувчиси З. Сирожиддинов водопровод қурилишини 10 мартдан кечиктирмай бошлаб юборамиз, деб кўпчиликни ишонтирган эди. Шуниси ажабланарлики, ўтган йилнинг декабрида ҳам у худди шундай ваъда берган эди. Афтидан, ўртоқ Сирожиддинов ҳаммом ва бошқа объектлар қурилишини бошлаб юбориш водопровод билан боғлиқ эканлигини тушунишни истамаётганга ўхшайди. Сув масаласини пайсалга солиш хўжалик аҳлига маданий-маиший хизмат кўрсатишда ҳам қийинчиликлар туғдирмоқда.

Совхоз директорининг йўл қурилиши ҳақида куйиниб гапиргани бежиз эмас. Район йўл қурилиши бошқармаси бошлиғи Ғ. Раҳимов мазкур объектда ишни бошлаб юбориш тўғрисида ҳар йили қандай ваъда бергани билан унинг уддасидан чиқолмаяпти. Шу тариқа район партия комитетининг кўрсатмаси бажарилмай қолмоқда.

Оқтомдаги аралаш моллар магазини, медпункт кўпинча берк туради. Клубда эса кино онда-сонда бир кўрсатилади, холос. Қишлоқ аҳли кино кўриш учун уч километр масофадаги қўшни қишлоққа қатнашга мажбур бўлмоқда. Клуб ичида жойлашган кутубхона тўғрисида гапирмаса ҳам бўлади. Чунки, китобхонлар унинг ишлаётганини камдан-кам кўришган.

Тўғри, «Ленинград» сабзавотчилик-сутчилик совхози ташкил қилинганига атиги беш йил бўлди. У ҳали иқтисодий жиҳатдан бақувват хўжаликлар қаторига ўтиб ололганича йўқ. Беш йил мобайнида фақат 1980 йилдагина асосий соҳалар бўйича йиллик топшириқ бажарилганини ҳисобга олсак, яқин келажакда унинг истиқболли йўлга тушиб олишига ишониш мумкин. Мана шуларни назарда тутган «Ташоблсадвинсовхоз» трести хўжаликка молиявий мадад беришга ҳаракат қилмоқда. Совхозда янги мактаб қурилармиш, деган гап юрганда бу хайрли иш амалга ошишига ҳеч ким шубҳа қилмаган эди. Трест бу объект учун 182 минг сўмлик маблағ ажратиб, область 23-қурилиш трести билан шартнома тузди. Трест бошқарувчиси Э. Акромов эса «Ўқувчиларни ҳадемай хурсанд қиламиз», деб шартномага гажакдор имзо чекди. Орадан кунлар, ойлар ўтди. Иш қоғоздан амалга кўчмади. Шартнома тузилганининг икки йиллиги «нишонланай» деб турганда ўртоқ Акромов бирдан сўзидан қайтиб қолиб, шартномани бекор қилди. Буни қарангки, келиб-келиб икки йил ўтгач шундай қарорга келинса-я! Бундай ҳаракатни совхоз меҳнатчилари талаб-эҳтиёжларига панжа орасидан қарашдан бошқа нарса эмас, деб баҳолаш мумкин.

Хуллас, бир хат изидан бориб, талайгина камчиликларга дуч келинди. Уларни бартараф этиш эса муаммоли масала эмас. Ўйлаймизки, «Узспецводдренаж» трести, район партия, совет ташкилотлари «Ленинград» совхозидаги пайсалга солиб келинаётган ишларни жонлантириб юборадилар, меҳнаткашлар овозига эътиборни кучайтириб, улар талабини қондириш учун бор имкониятни ишга соладилар.

А. НАБИХЎЖАЕВ,
редакциянинг жамоатчилик асосидаги қабулхонаси аъзоси.
А. МАННОПОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

(«Совет Ўзбекистони»нинг навбатдаги сони 29 ноябрда чиқади).

Редактор М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Театр

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 27/XI да **Ганг дарёсининг қизи**, 28/XI да **Инқилоб тонги.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 27/XI да **Дилафрузга тўрт ошиқ**, 28, 29/XI да **Кулги ва шодлик кечаси.**

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **«Шимпанзелар цирки» аттракционининг гастроллари** (19.30).

М. АШРАФИЙ НОМЛИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ КОНСЕРВАТОРИЯСИ
кафедралар бўйича профессор-ўқитувчилар составидаги вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

мудирлар: концертмейстерлик класси, методика ва практика (доцентлар);

доцентлар: хор дирижерлиги (2), халқ чолғу асбоблари (ғижжак-бас)да ижрочилик, пуфлаб чалинадиган асбоблар (уриб чалинадиган асбоблар — ярим ставка), 2-махсус фортепьяно;

катта ўқитувчилар: музика назарияси (полифония, музика асарларини таҳлил қилиш), ўзбек халқ чолғу асбоблари оркестрида дирижерлик, умумий фортепьяно (2), шарқ куйлари (2);

ўқитувчилар: 2-махсус фортепьяно, умумий фортепьяно (2), шарқ куйлари.

Конкурс муддати — 20 декабргача.

Адрес: 700035, Пушкин кўчаси, 31-уй, кадрлар бўлими.

СССР Алоқа министрлиги
ТОШКЕНТ АЛОҚА ЭЛЕКТРОТЕХНИКА ИНСТИТУТИ
кафедралар бўйича вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

мудир: электрон ва квантли асбоблар (доцент, фан кандидати);

доцентлар: сиёсий иқтисод, ҳисоблаш математикаси (2), электрон ва квантли асбоблар;

ўқитувчи: жисмоний тарбия ва спорт (2).

Конкурс муддати — 19 декабргача.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга жўнатилсин: Тошкент шаҳри, Е—84, Энгельс кўчаси, 108-уй, ўқув бўлими.

Меҳнат Қизил Байроқ орденли Тошкент темир йўл транспорти инженерлари институти кафедралар бўйича вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

мудирлар: назарий механика, теплотехника, иқтисод, ишлаб чиқаришни ташкил қилиш ва планлаштириш;

доцентлар: қурилиш материаллари, қурилиш конструкторлари;

доцентлар ёки ассистентлар: қурилиш конструкциялари, графика (2);

катта ўқитувчилар: металлар технологияси, темир йўллар қурилиши;

ассистентлар: назарий механика, йўллар ва йўл хўжалиги (2), химия (ярим ставка, ўзбек тилида), жисмоний тарбия ва спорт, металлар технологияси, теплотехника.

Конкурс муддати — эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга институт ректори номига жўнатилсин: Тошкент шаҳри, Л-45, Оборонная кўчаси, 1-уй.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аппарати ҳамда Ишлар бошқармасининг партия ва касаба союз ташкилотлари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги Партия комиссияси раисининг ўринбосари Г. В. Насалга отаси

Владимир Гаврилович НАСАЛнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Тошкент автомобиль транспорти ва йўллари институти коллективи амалий математика кафедрасининг доценти Г. Ҳ. Хатамқуловга акаси

Набижон ОРИФЖОНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Ядро физикаси институти маъмурияти, партия комитети ва жамоат ташкилотлари хизмат бошлиғи

Абдужамил АБДУАЗИМОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қиладилар.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

9.00 — Время. 9.50 — Гимнастика. 10.15 — Горнчилар, қаердасиз! 10.45 — Чапаев. Бадиий фильм. 12.20 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 15.55 — Жонажон табиат. 16.15 — Шахмат мактаби. 16.45 — Подмосковье учрашувлари. 17.15 — Рус тили. 17.45 — Орлёнок. 18.35 — Миллионлар ленинча университети. 18.55 — Мультфильм. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — КПСС XXVI съезди ҳамда Арманистонда Совет ҳокимияти ўрнатилганлигининг 60 йиллиги олдидан. 21.30 — Время. 22.15 — Телевизион викторина. 23.20 — Дунё воқеалари. 23.35 — Концерт.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАЛАРИ

I.

11.30 — Жамиятшуносликдан ўқув кўрсатуви. 12.00 — До-ре-ми-фа-соль. 12.30 — Ҳозирги замон империализмининг асосий зиддиятлари. 18.20 — Мультфильм. 18.35 — Ўзбекистон композиторларининг хор асарлари. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Халқ контроли экрани. 20.15 — Чорвачилик — зарбдор фронт. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Концерт. 21.30 — Время. 22.15 — Кино оламида.

II.

20.05 — Янгиликлар. 20.25 — Болалар учун фильмлар. 20.55 — Инглиз тили. 21.25 — Телефильм. 22.15 — Фильм-балет.

РАДИО

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Ўзбек авторларининг қўшиқлари. 9.35 — Экран куйлари. 12.10 — Гулла, яшна, қўриқ ўлка! 13.00 — Фориш чорвадорлари ҳузурида. 14.00 — Турмуш маданияти. 18.15— СССР педагогика олий ўқув юртларида тарих фанларини ўқитишни такомиллаштириш масалаларига бағишланган Бутуниттифоқ илмий-амалий конференциясига. 18.25 — Ешлик. 19.25 — Т. Асимов. Халқ чолғу оркестри учун сюита. 21.00 — Билимлар хазинаси. 21.10 — Миртемир. Портрет. Радиокомпозиция. 21.40 — Беш йиллик илғорлари ҳақида ҳикоялар. 22.30 — Радиотингловчилар таклиф этган программа асосида концерт. 23.20 — Мақом кечаси.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

Редакция адреси: 700000, Тошкент—П, Ленин кўчаси, 41.

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор— 33-65-45, 32-53-04, редактор ўринбосарлари — 33-06-83, 32-55-04, 33-44-55, 32-55-05, масъул секретарь — 33-79-14, 32-53-05, секретариат — 33-72-83, 32-53-06; БЎЛИМЛАР партия турмуши — 33-34-69, 32-53-97, 32-57-19, марксизм-ленинизм назарияси пропагандаси 32-55-70, халқаро ҳаёт — 32-54-18, саноат, транспорт ва капитал қурилиши— 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09, қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70; адабиёт ва санъат — 33-20-36, 32-54-35, 32-55-16; совет қурилиши — 32-57-20; 32-54-18, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 33-44-51, 32-57-21, 32-54-24, ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17, 32-54-26, 32-54-27, хатлар ва оммавий ишлар — 33-21-43, 33-35-53, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 32-54-13, иллюстрация — 32-57-22, коммунистик тарбия — 32-54-29, стенографистка — 33-73-43, 32-54-05, жамоатчилик қабулхонаси — 33-89-26 32-52-25; эълонлар бўлими — 33-81-42; ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ: ҚҚАССР — 2-42-62; Тошкент — 32-53-20, Самарқанд — 5-19-71; Сирдарё — 2-05-27, Сурхондарё — 3-92-36, Хоразм — 5-51-24; Бухоро — 3-31-42; Қашқадарё — 61-35; Фарғона —4-20-84; Наманган — 6-79-92; Андижон — 4-48-85; Жиззах — 31-66. Нашриёт диспетчери — 32-78-94. Нашриёт телефон станциясининг навбатчиси — 33-90-50.

Р. 02400. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64583. Б. — 272. 7